

AZ
ERDÉLYI RÓM. KATH. STÁTUS

SZÉKELYUDVARHELYI
FÖGIMNÁZIUMÁNAK

ÉRTESÍTŐJE

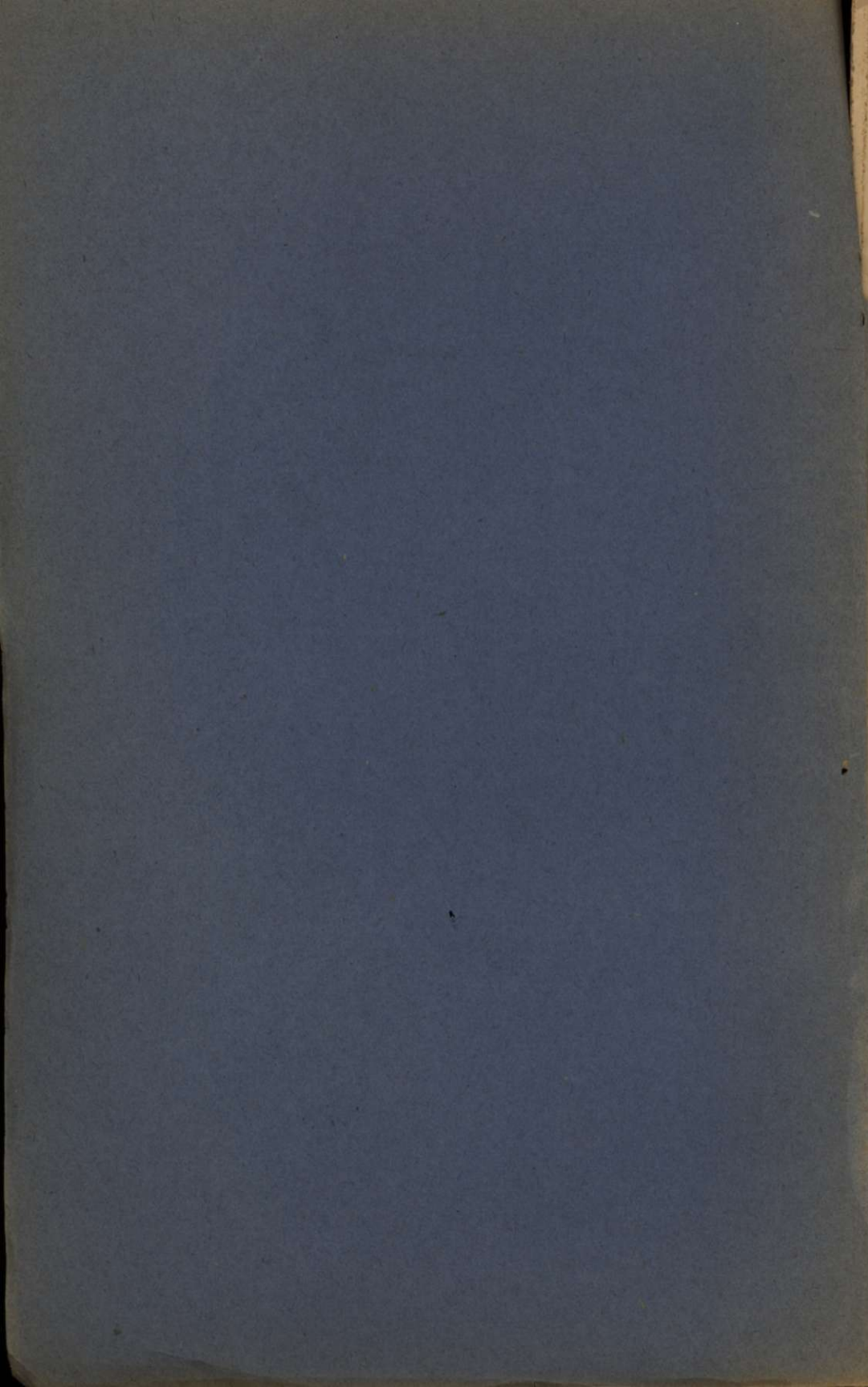
AZ 1918/19. TANÉV VÉGÉN

—

KÖZREBOCSÁTJA:
AZ IGAZGATÓSÁG.

SZÉKELYUDVARHELY.
KÖNYVNYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
1919.

AZ
ERDÉLYI RÓM. KATH. STATUS

SZÉKELYUDVARHÉLYI
FŐGIMNÁZIUMÁNAK

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1918/19. TANÉV VÉGÉN

—
KÖZREBOCSÁTJA:
AZ IGAZGATÓSÁG.

KÖNYVNYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
SZÉKELYUDVARHÉLY.

1919.

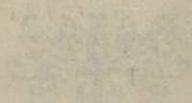
ERSTE KATH. ROM. STATUS

SEKRETÄRSTELLE
P. DOMINIKUS

ERSTE KATH. ROM. STATUS

42915

AN DER UNIVERSITÄT

VERLAG DER UNIVERSITÄT

LEIPZIG

I.

Adatok a főgimnázium történetéhez az 1918—19. tanévben.

Az 1918—19-iki iskolai év kezdete. A Főtanhatóság a háború következtében fennálló rendkívüli viszonyokra, főképen pedig azon nehézségekre való tekintettel, melyekkel a finevelő intézetek rendes időben való megnyitása a súlyos élelmiszer beszerzési nehézségek miatt járt, szükségét látta a tanév későbbi megnyitásának. Elrendelte tehát, szeptember 16., 17., 18. napjain a rendes tanév eleji beiratások foganatosítását, 19-én pedig az iskolai előadások pontos megkezdését.

A tanítás céljaira a finevelő intézet földszinti része szolgált szept. 19—okt. 17-ig. Okt. 17-én a spanyol járvány miatt a tanítás megszűnt.

December 5-én, miután a főgimnázium épületébe 4 évi vándorlás után visszaköltözhattünk, a tanítást újból megkezdettük és folytattuk a tanév végéig megszakítás nélkül.

A javító vizsgálatokra az egy tárgyból bukottak közül 16 tanuló, a két tárgyból bukottak közül pedig 19 tanuló állott; előbbiekből 1, utóbbiak közül pedig 4 tanulót osztályismétlésre utasítottunk.

Sikeres felvételi vizsgálatot tett Horváth Gedeon, a reáliskola IV. osztályát végzett tanuló.

Magánvizsgálatra állottak időbeli sorrendben, a tanév folyamán a következők: Botár Géza és Benedek Imre a III. osztályról (előbbi egy tárgyból elégtelen, de javító vizsgálatot tett); Simó

Róza a polg. leányiskola IV. osztályát végzett tanuló különbözeti vizsgálatlalt kapcsolatos magánvizsgát tett az V. osztályról, Nagy István a VIII. osztályról, Asztalos Jenő a VIII. osztályról, Katona Béla, Schlosser Vilmos a VI. osztályról, Tamás Irma, Benedek Berta a VI., Embery Ilona, Márián Olga, Dóczy Ilona, Szenkovits Erzsébet és Jakab Irén az V., Mihály Erzsébet a II. osztályról.

Változás a tanári személyzetben. A tanári testületben a következő változások történtek: A háború alatt katonai szolgálatra történt bevonulás folytán számban megfogyatkozott tanári karunk a tanév folyamán kiegészítést nyert.

A tanév kezdetén még helyettesítésekkel láttunk el egyes tanszékeket, de már december havában tanszékeiket elfoglalták *Jaklowszky Dénes*, továbbá *Biró Lajos* és *Khell István* tanárok; január havában pedig *Rés János* vallástanár, akit a csikszeredai főgimnáziumtól — a lelkészi pályára átlépett *Szabó János* helyére — nevezett ki, illetőleg helyezett át a Főtanhatóság s aki szintén a katonai szolgálatból jött az intézethez.

A német nyelv egyik tanszékét, mivel az arra kinevezett tanár állását a hadbavonulás után még mindig nem foglalhatta el, a folyó iskolai évben is *Adriányi Géza* helybeli ág. evang. lelkész úr volt szives helyettesíteni.

A tanév elején a vallástani órákat *Darvas Dénes* okl. hittanár és internátusi felügyelő látta el, akit a kegyelmes főpásztor úr ide ideiglenes minőségben küldött s mivel az I. osztályban nyelvi órák tanításával is megbízott a helyettesítés folytán, a vallástant november végéig az alsóbb osztályokban *Gergely János* gör. kath. magyar esperes úr tanította, aki a gör. kath. vallású tanulóknak a vallástant az intézetben a rendes tanítási órákkal egyidőben — külön helyiségben szintén tanította az év hátralevő részében.

Valláserkölcsí állapot. A háború még mindig érezteti rossz hatását, melyet az ifjúság erkölcsí magaviseletére gyakorolt és bizonyára még sokat kell küzdenünk, míg ifjúságunk ismét kibontakozik annak fegyelem-bontó légköréből. Tapintattal, de egyben nagy ügy- és ifjúságszeretettel párosult egyöntetű szigorra

van szükség a testület minden tagja részéről, hogy ez megtörténhessék. De bízunk benne, hogy ez kölcsönös jóakarattal sikerülni fog.

A tanulók a helybeli plebánia templomban ősszel és tavasszal naponkint, a téli hónapokban pedig csak vasár- és ünnepnapokon hallgattak szt. misét. A vasárnapi szt. mise után a vallástanár exhortatiót intézett az ifjúsághoz az intézet egyik termében, miután az intézetnek, sajnos, nincs kápolnája. Pedig az igen jó volna az ifjúság szempontjából. Az ifjúság a tanév folyamán négyszer végzett kötelező szt. gyónást és áldozást. Ezen kívül egyesek, különösen a kongregánisták havonkint, sőt hetenkint többször is járultak a bűnbánat szentségéhez s a szeretet asztalához.

A tanulók az idén nélkülözték a husvétii időben szokásos lelkigyakorlatokat, melyek az idén egy szt. beszédre zsugorodtak össze, melyet *Miklós* István gyulafehérvári székesegyházi kanonok úr intézett az ifjúsághoz március 29 én a szt. gyónás előtt.

Március 28—30. napjain a püspök úr önagyméltósága örvendeztette meg látogatásával intézetünket, melynek ifjúságához több ízben szólott. Beszédei mély hatást gyakoroltak az ifjú lelkekre.

A szt. Alajos pártfogása alatt álló Mária kongregáció *Szabó* János vallástanár távozása folytán sokáig szünetelt, míg az új vallástanár, ki helyét katonai szolgálat és betegség miatt csak januárban foglalhatta el, februárban azt ismét életre ébresztette. Gyűléseket egyelőre csak kéthetenkint tartottak a gimn. egyik termében. A magistratus tagjai voltak: Prefektus: *Kabdebó* József VIII., assistensek: *Ilyés* Lajos VIII., *Pál* Elek VII., consultorok: *Csendőr* Jenő VIII., *Ambrus* Pál, *Bakó* Károly, *Bálint* József, *Csiby* Ferenc és *Dániel* Áron VII., secretárius: *Soó* Dénes VII. o. t. Avatott tag volt: 24, jelölt pedig: 16. A kongregáció május első szombatján a leányok szt. *Ágnes* pártfogása alatt álló kongregációjával, melyet szintén a vallástanár vezet, a főgimn. egyik termében együttes ünnepélyesebb gyűlést tartott, melyen megjelent *Pál* István apát-plebános, *Tamás* Albert igazgató, *Biró* Lajos tanár, *Székely* János és *Csiky* Péter segédlelkész, valamint több más vendég s az ifjúság nagy része,

A kongregáció megerősödésére május 29-én d. u. *Pál* István apát-plebánus (a régi csiksomlyói Mária-társulat felvételi szertartása szerint, melyet a székely nép ascendálásnak nevezett) 15 ifjút avatott Mária leventéjévé, a leányok kongregációjába pedig 16 leányt vett fel. Az avatásra meghívta a kongregáció az egyháztanácsot és az oltáregyesületet is.

Az avatásra díszes menetben vonult fel a két kongregáció. Az avatást megelőző szent beszédet *Rés* János prézes mondta.

A kongregáció azonban tudva azt, hogy sokan csak azért zárkoznak el a kongregáció elől, azért itélik el, vagy legalább is nem helyeslik és nem pártolják, mert nem ismerik a kongregációt s annak testre és lélekre jótékonyan kiható működését, elhatározta, hogy a nagy nyilvánosság előtt is tanúságot tesz életrealitásáról és nemes voltáról. Azért május 31-én este 1/28 órakor a »Budapest szálló« nagytermében, a leányok kongregációjával testvéries egyetértésben és együttműködésben, műsoros estélyt rendezett, melyen élvezhetett a lélek és test, utóbbi ez alkalommal kellő oknál fogva bőségesebben.

Az ünnepély igen szépen sikerült. Hálás köszönettel tartozik a kongregáció főképpen a szálló tulajdonosának, *Zsigmondovics* úrnak, ki a nagytermet ingyen bocsátotta a két kongregáció rendelkezésére, *Biró* Lajos tanárnak, továbbá *Székely* János segédlelkésznek, aki az éneket tanította be. A kongregáció résztvett a havonkinti szentségimádáson és május első vasárnapján a leánykongregációval együtt énekelte a májusi vecsernyén a litániát, amivel igen emelte az ájtatosságot.

Főpásztori és főgondnoki látogatás. *Majláth* G. Károly erdélyi püspök Ur őnméltósága március 27-én este érkezett körünkbe, *Miklós* István kanonok kíséretében. Másnap pénteken az ifjúság, tanári kar és nagyszámu közönség részvételével tartott szentmise után a főgimnáziumban egyes előadási órákat látogatott. 11 órakor a tornateremben összegyűlt ifjúsághoz intézett atyai szeretettől áthatott beszédet. Délután 2 órakor *Miklós* István kanonok készítette elő a kath. növendékeket a szentgyónásra, azután gyóntatás volt és szombaton reggel áldozás. Ugy szombaton, valamint vasárnap reggel a püspöki mise végeztével az

ifjúságnak és a hívőknek kiosztotta a bérmálás szentségét. Vasárnap délelőtt fogadta a tanári kar tisztelgését és hétfőn a reggeli vonattal folytatta útját Székelykeresztur-, illetve Erzsébetvárosra.

Ugron Ákos főgondnok úr ő méltósága március hó 26-án délelőtt látogatást tett az intézetben. Megjelent az igazgató kíséretében egyes előadási órákon, kitartó szorgalomra és a munka szeretetére buzdítva az ifjúságot.

Tanári tanácskozások. A tanártestület rendes tanácskozásait a tanítás folyama alatt a »Rendtartás«-ban meghatározott időben, rendkívüli tanácskozásait szükség szerint tartotta meg; amazokon a tanításra, nevelésre és fegyelmezésre s az intézet egyéb ügyeire vonatkozó dolgokat intézett el, emezekepen pedig felmerült konkrét eseteket tárgyalt és javaslatokat tett.

Igazgatói látogatások. Igazgató a tanítás folyama alatt minden tanár előadását meghallgatta, a tanulók előmeneteléről és viseletéről puhatolózott s ahol intézkedés szükségessége fordult elő, azt megtette.

Tanulmányi állapot. A főgimnázium az erdélyi róm. kath. státus által elfogadott országos tervhez alkalmazkodott s a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszterium által kiadott utasításokat követte. Az ifjak a rendkívüli tárgyak közül az egészségtant, továbbá az ének és zene elemeit és az egyházi éneket tanulták. A tanítás egyfolytában, naponkint délelőtt 8—1 óráig, a rendkívüli tárgyak tanítása pedig a délutáni órákban történt.

Egészségi állapot. Az ifjúsági egészség állapota elég kedvező volt, de a spanyol járvány itt is fellépett s e miatt az intézetben, valamint a város többi iskoláiban is hatósági intézkedés folytán a tanítás szünetelt október hó 17—december 5-ig. A járvány lefolyása enyhe volt s bár egyes tanulóknál nagyfokú láz-
zalt járt, áldozata az intézetben nem volt.

Fegyelmi állapot. A kellő fegyelem biztosítása érdekében a tanári testület megtett mindent, ami csak hatáskörében állott s

intézkedéseit a Rendtartás szellemében és utasításai nyomán fogatosította. A fegyelmi büntetés 4-ik fokozatának alkalmazásával eltávozott az intézetből egy tanuló. A tanulóiújáság magaviselete általában a szabályoknak megfelelő volt.

Tandíjmentesség. a) *Egész tandíjmentességben részesültek:* (410—1918. sz. igazg. t. határozattal) Kapdebó József, Márton István VIII., Petrovay Tibor, Csiby Ferenc, Takó József, Köteles Gyula VII., Gaál Béla, Mihály László, Elekes Dénes VI., Gergely Viktor, Pál János V., Márton András IV., Szeles Jenő III., Tóth Jenő, Sebestyén Dénes és Baritz Ödön II. o. tanulók.

b) *Fél tandíjmentességben részesültek:* Janicsek János VIII., Balázs Imre, Pál Elek VII., Kápdebó Sándor, Lázár Albert, Fábián István VI., Ferenczy János, Tassaly János V., Szabó János, Lőrincz József, Gaál Endre IV., Székely Árpád, Keith Ferenc, Ürmössi Árpád, Oláh János, Bokor Zoltán III., Csiki Albert, Farkas Antal, Dénes Lajos, Donáth Lajos, Boér István, Biró Zoltán, Derzsy Béla, Kapdebó András II., Petrovay Géza és Orbán Ferenc I. o. tanulók.

c) *Egyházmegyei alkalmazottak tandíjmentességben részesülő gyermekei:* Bakó Károly, Bálint József, Soó Dénes VII., Spanyol Pál VI., Mihalovits Gusztáv, Biró András, Péterfi Béla, Ferencz Lajos IV., Péterfi Jenő, Szalló Andor III., Veress Béla, Bakó Imre, Erdélyi Károly, Petres István, Hozó Emil II., Bálint Ferenc, László Antal, Balázs Gyula I. o. tanulók.

d) *Tandíjmentességben részesülő szerzetesrendi növendékek:* Keserü Kálmán, Beldovits Emil V., Zára Elemér, Román Tibor IV., Veress Imre, Arnold Gusztáv, Miskolczy Mátyás, Kéray Ferenc, Kajtsa Ferenc III., Czeller József, Vitéz József, Török Bálint, Tornay Árpád, Kristó Antal, Ráduly Lajos, Gábos Lőrinc, Arnold László, Olasz Antal II., Kamenyitzky Benedek, Kafka József, Ráduly Gyula, Dobai Gyula, Sándor Lajos, Boros András, Kovács István, Sándor Antal, Izsák Márton, Dézsy István, Kovács Miklós, Fodor Alajos, Szőcs Albert, Klujber János I. osztályos tanulók.

A második félévben a szabályzat értelmében, mivel az előirt követelményeknek nem feleltek meg, a tandíjmentességet el-

vesztették: Bokor Zoltán, Szalló Andor III., Boér István, Biró Zoltán, Dénes Lajos, Derzsi Béla, Donáth Lajos, Csiki Albert, Hozó Emil II., Balázs Gyula, Bálint Ferenc, Boros András, Petrovay Géza, Orbán Ferenc I. oszt. tanulók.

Ösztöndíjas tanulók. Az intézet tanulói közül az 1918–19. tanévben ösztöndíjat élvezett Kápdebó József VIII. oszt. tanuló, a Mária Terézia- (budai és váci) féle ösztöndíjból 240 K, Keserü Kálmán V. o. t. a vajdahunyadi vasgyári hivataltól »Állami vasgyári ösztöndíj« címen 250 K segélyben részesül. Kajtsa Ferenc III. o. t. a csikvármegyei lóbeszerzési alaphól 200 K. Az Országos Hadigondozó Hivataltól nevelési segítségben részesültek: Balázs Imre VII. o. t. 500 K, Köpeczi János és Ürmössi Árpád III. o. t. 600—600 K, Oláh János III. o. t. 420 K és Kovács Ödön II. o. t. 200 K. (Még nincs utalványozva.)

Az ifjusági „Baróthi Szabó Dávid Önképzőkör“ az 1918—19. iskolai évben 45. évébe lépett. Vezetője Szász József főgimn. tanár volt.

Az 1918. szept. 22-én tartott alakuló gyűlésen a tisztviselőket választotta meg a Kör. Elnök: Révffy Zoltán VIII. o. t., al-elnök: Kapdebó József VIII. o. t., főjegyző: Lakatos János VIII. o. t., titkár: Gergely György VIII. o. t., pénztáros: Szabó Gábor VIII. o. t., könyvtáros: Petrovay Tibor VII. o. t., aljegyzők: Takó Károly és Zakariás Andor VII. o. tanulók. A bíráló testület a következő tagokból alakult alakult: főszerkesztő: Révffy Zoltán VIII. o. t., szerkesztők: Balázs Imre, Csibi Ferenc és Köteles Gyula VII. oszt. tanulók, segédszerkesztők: Janicsek János VIII. o. t. és Bálint József VII. o. t.

A kör tagjainak száma 66 volt, ezek közül 37 rendes és 29 hallgató tag. Tartott 1 alakuló-, 5 rendes-, 1 dísz- és 1 zárógyűlést. A díszgyűlést Zrinyi Miklós gróf születésének 300-ados évfordulója alkalmából rendezte a kör. Műsora a következő volt: 1. Himnusz. 2. Ünnepi beszéd. Tartotta Márton István VIII. o. t. 3. Részlet a »Zrinyiász«-ból. Elmondta: Lukácsi János VII. o. t. 4. Részlet Jókai Mór »Szigetvári vértanuk« c. drámájából. Előadták: Csendőr Jenő VIII. o. t. (Zrinyi), Lakatos János VIII. o. t. (Szelim), Janicsek János VIII. o. t. (Juranics), Márton István

VIII. o. t. (Csáky), Tóth Zoltán VIII. o. t. (Istvánffy), Bálint József VII. o. t. (Patacsics), Lukácsi János VII. o. t. (Bajony). 5. »Lavotta első szerelme« és »Bercsényi nótája« Biharitól. Hegedűn előadták Kapdebó Sándor VI. o. t. és Ferenczy János V. o. t. 6. »A feszületre«, Zrinyi Miklóstól. Szavaltá Bálint József VII. o. t. 7. Szózat.

A rendes gyűlések tárgya: szabadelőadás, felolvasás, vidám és komoly jelenetek, szavaltat, vitatkozás. Valamennyit két vagy több tag szokta megírni.

A szabadelőadás terén különösen Kapdebó József és Márton István VIII. o. tanulók, a szavaltatban Csendőr Jenő, Lakatos János VIII. o. t., Bálint József, Lukácsi János VII. és Páll Sándor VI. o. tanulók; komoly és vidám jelenetekkel pedig Csendőr Jenő, Lakatos János, Márton István VIII., Lukácsi János VII. és Spanyol Pál VI. o. tanulók tűntek ki. Az önképzőkör tagjai irodalmi téren is érvényesítették tehetségeiket. A kör által elfogadott költemények nagyrésze Lakatos János VIII. és Mihály László VI. o. tanulók tollából került ki. Petrovay Tibor VII. o. t. hegedűjátékáért érdemel dicséretet. — A kör két legbuzgóbb tagja Csendőr Jenő és Lakatos VIII. o. tanulók voltak; a műsort sikerült szerepléseikkel Tamás Irma VI., Embery Ilonka és Szenkovits Erzs. V. o. tanulók tették változatossá.

A kör működése 1919. máj. 17-én zárógyűléssel végződött.

Méhészeti, gyümölcsstermelési és általános gazdasági irányú szakelőadások. A XII. méhészeti kerület vezetője, Gál Imre úr a magyar földművelésügyi miniszterium 173,800—1918. sz. rendelete folytán január, február és március hónapban heti 2 órában az önként jelentkezett ifjaknak a főgimnázium egyik tantermében szakelőadásokat tartott. Az ifjak az előadások iránt megfelelő komoly érdeklődést tanúsítottak, a tanítási órákat pontosan látogatták és a helyi Méhészegyesület méhészgazdaságában gyakorlati munkálatokat is végeztek. Azon terv, hogy egy távolfekvő nagyobb szabású méhészgazdaság megtekintésére kirándulást tessenek — bár tervbe volt véve — közbejött akadályok miatt a lefolyt tanévben nem volt megvalósítható. Az Udvarhelyvármegyei Méhészegyesület által az előadásokat legszorgalmasabban

látogató tanulók jutalmazására felajánlott 30 K jutalom a jutalmazásoknál feltüntetett tanulóknak tanévzártakor kiadatott.

Leány-magántanulók a főgimnáziumban. A leány-magántanulók óralátogatásának engedélyezése tárgyában a Főtanhatóság az időközben megváltozott viszonyok, a leányok iskolázatásának általánossága az egyetemig s azon körülmény folytán, hogy a kérdés méltányos rendezését maga a kultuszkormány kezdeményezte 1917-ben, rendeletet bocsátott ki, mely rendelet alapján olyan városokban, ahol nyilvános jellegű polgári leányiskola van, leány-magántanulók a gimnázium IV. alsó osztályába magántanulókkul felvehetők, de órákat nem látogathatnak. A polgári iskola IV. osztályát általános jó eredménnyel végzett leánytanulók sikeres felvételi vizsgálat után mint magántanulók az V—VIII. osztály tanítási óráira is bejárhatnak. Ezen engedély folytán az I. osztályba beiratkozott 2 leánytanuló (kimaradtak), a II-ba 1, az V-be 5 és a VI-ba 2.

A bejárási engedélyek megadásának joga minden egyes esetben az igazgatótanács elnökségének van fentartva.

Vizsgálatok, a tanév befejezése. A Főtanhatóság, mivel a napról-napra fokozódó élelmezési nehézségek miatt a vidéki tanulóknak a városokban való ellátása rövidesen leküzdhetetlen akadályokba ütközik, az illetékes tank. főigazgatóságokkal egyetértően a tanév bezárására nézve akként intézkedett, hogy a tanítás az I—VII. osztályokban május 31-én befejezendő. A rendelet alapján június 2—6. napjain összefoglaló ismétléseket tartottunk, a kétes előmenetelű tanulókat kikérdeztük, a magánvizsgálatokat megtartottuk és június 6-án a bizonyítványokat kiosztottuk.

A VIII. oszt. rendes tanuló évvégi vizsgálatát május 22 én, az írásbeli érettségi vizsgálatokat május 26—28. és a szóbeli érettségi vizsgálatot június hó 10., 11. napjain tartottuk meg.

A tanév folyamán érkezett főtanhatósági leiratok :

1. 4313—1918. püsp. sz. a. Szabó János helyére Rész János csikszeredai tanárt vallástanárnak áthelyezik.

2. 5958—1918. püsp. sz. a. az 1918—19. tanévtől kezdve a tan- és felvételi díjak felemeltetnek,

3. 5908—1918. püsp. sz. leirattal Ugron Ákos volt főispán urat a főgimnázium és finevelő intézet gondnokává nevezik ki.

4. 6082—1918. sz. püsp. leirat közli a leánymagántanulók óralátogatására vonatkozó főtanhatósági határozatot a státusi gimnáziumokban.

5. 6519—1918 sz. püsp. leirat közli, hogy a székelyudvarhelyi és gyulafehérvári főgimnázium visszacsatoltatnak a kolozsvári tankerületi főigazgatósághoz.

6. 8305—1918. sz. püsp. leirat október 31-nek megünneplése tárgyában.

7. 3116—1918, sz. főig. leirat közli a magyar vallás- és közoktatásügyi miniszterium rendeletét, illetőleg felhívását a magyar nemzet nevelőihez.

8. 198—1919. sz. igazg. t. leirat elrendeli, hogy a járványszünet miatt az első ellenőrző értekezlet január, az osztályozó pedig február hó végén tartandó meg.

9. 945—1919. sz. igazg. t. leirat elrendeli, hogy az intézet berendezésében és felszerelésében okozott károkról hiteles másolat terjesztendő fel.

10. 371—1919. sz. főig. leirat közli, hogy az érettségi vizsgálatoknak elnöki minőségben való vezetésére Pál István apátplebános urat kérte fel.

11. 1072—1919. sz. igazg. t. leirat közli, hogy élelmezési nehézség miatt a tanév június 6-án bezárandó és a bizonyítványok kiosztandók. Egyben a tanév befejezésének módozataira nézve utasításokat ad.

12. 1709. sz. püsp. leirat a magánvizsgálatok szabályszerű megtartására vonatkozó Utasítás egy példányát megküldi.

II.

K i m u t a t á s

az alapítványok, alapok és egyesületek vagyonáról.

		A z a l a p í t v á n y					
Sorszám	keletkezésének éve		alaptőkéje		évi jövedelme	évi kiadása	álladék 1919 június 1-én
			értékpapírban	takarékbetétben, esetleg készpénzben			
I. Jutalmi alapítványok.							
1	1880	Botta Györgyné-féle alapítvány	1,365.—	194 89	90.37	16.—	1'634.26
2	1868	Simó-féle alapítvány	—	136.56	4 44	—	141.—
3	1885	Jánossy József-féle alapítv.	195.—	107 59	13 51	—	316 10
4	1886	Kovács Antal-féle «	390.—	72 99	26 38	—	489.35
5	1888	Daniel Gáborné, br. Rauber Mária emlékére tett alap.	390.—	51 89	25.67	—	467.56
6	1891	1889. és 1899-ben jubiláltak által a 25- ill. 35 éves találkozó eml. tett alapítv.	487 50	117.74	33.84	—	639.08
7	1891	Laiber Antal-féle alapítv.	—	316.76	10.36	—	327 12
8	1894	1904-ben jubiláltak által a 25 éves találkozó emlékére tett alapítvány	—	217 15	7.10	—	224.25
9	1894	Gyertyánffy Albert és Gábor alapítványa ¹	200.—	251.11	—	—	251.11
10	1904	Erdélyi István-féle alapítv.	—	219.50	7.16	—	226 66
11	1909	Király Lajos tanór emlékére tett alapítvány	—	354 98	11 60	10.—	356.58
12	1904	Farczady K. Lajos-féle alapítvány	975.—	233.96	67 64	—	1,276 60
13	1905	Bálint Gábor-féle alapítv.	—	215.96	7 04	—	223.—
14	1905	Török Albertné Zeyk Lenke-félc alapítvány	487 50	22 38	30 70	—	540 56
15	1908	Tamás Albert jub. alapítv.	585.—	92.20	39.—	—	686 20
16	1908	Szabó Antal IV. o. tanuló emlékére tett alapítvány	—	105 48	3 44	—	108 92
17	1918	Tamás Albertné és fia Andor emlékére tett alapítv. ²	—	386 02	12.64	—	398.66

¹ Mivel a tornatanítás szünetel, a kamatok a tőkéhez csatoltattak ezen tanévben is.

² 10 K kiadatik minden évben az alapítók által, de a kamatok a tőkéhez csatoltatnak.

		Az alapítvány					
Sorszám	keletkezésének éve		alaptőkéje		évi jövedelme	évi kiadása	álladék 1919 június 1-én
			értékpapirban	takarékbetétben, esetleg készpénzben			
18	1898	Zálogk. Int és Betéti ptár öszt. alapítványa	—	1756·09	89·30	80 —	1765·39
19	1917	Szöllősi Samu jutalomdíj alapítványa	1000·—	—	60·—	—	1060·—
20	1917	Barcsay Károly és neje Hincz Karolina által Béla fiok eml. tett jut.-díj alapítv. (4 ^o / _o -os kor. jár. kötv.)	500·—	—	30·—	—	530·—
21	1917	A főgimn. tanárok és tanulók hadikölcs. jutalomdíj alapítványa	1000·—	—	60·—	—	1060·—
22	1918	Szombatfalvy József és felesége h.-szt.-mártoni Biró Katalin-féle jutalomdíj alapítvány ³	10000·—	—	200 —	—	10000·—
II. Alapok							
1	1818	Zene-alap	5842 —	2099 70	428·76	—	8370 —
2	1897	Ifjusági segélyző-alap	682 50	160 52	47·24	—	860 26
3	1883	Ifjusági segélyző könyvtár	1950·—	692 94	32·16	—	2675 10
4	1817	Szöllősi Samu-féle ifj. segélyző könyvtár alap	2000·—	—	60·—	—	2000·—
5	1918	Bálint Gergely volt kolozsi plebános-féle ifj. s. könyvtár alap	—	400·—	9·54	—	409 54
6		Szombatfalvy József és felesége h.-szt.-mártoni Biró Katalin-féle tankönyv-alap (3·5 ^o / _o -os kor. jár. kötv. ⁴)	15000·—	—	350·—	—	15000·—
7	1894	Butorrongálás	682·50	179 62	47·84	—	909·96
8	1893	Tintapénz	682 50	163 98	47 32	—	893·30
III. Az intézet kebelében működő egyesületek.							
1	1874	Önképzőkör	487·50	811·77	54 92	—	1354·19
2	1900	Kirándulási alap	2925·—	938·48	206·84	—	4070 32
3	—	Mária Tarsulat	390·—	86·24	2 90	—	479·14

³ Az alapítványi tőkét a városi pénztár kezeli s annak kamatai felerészben az alapító-levél értelmében a ref. főgimn. illetik.

⁴ Az alapítványok, alapok stb. értékpapir jövedelme a kimutatásban számítva van, de a kamatokat nem vehettük fel.

III.

Az intézet felszerelése.

Tanári könyvtár. Könyvtárunk e tanév folyamán ajándék, tagilletmény és vétel útján gyarapodott.

Ajándék. Br. Foerster Gy.: Magyarország műemlékei. IV. A műemlékek országos bizottságától. — Dr. Gesztesi Gy.: A magyarság a világsajtóban. V. k. miniszteriumtól. — Emlékkönyv Szily Kálmán 80. születésnapjára. A Magyar Nyelv-től. — Magyarország földmívelése. Br. Orbán Ottótól. — Biró L.: Emlékkönyv a kézdívasárhelyi róm. kath. főgimn. új épületének felavatásakor. — Adatok a Petőfi kultuszhoz, Szerzőtől.

Az ajándék útján való gyarapodás 8 mű 8 kötet és füzetben, 89 K 50 fill. értékben.

Tagilletmény. Anno 1919. Szent István Társulattól. 1 mű 1 kötetben, 10 K értékben.

Vétel. Ábrányi K.: Nemzeti ideál. Clausewitz K.: A háborúról. R. Musset: A szökött katona. Szilágyi G.: Menny, pokol, háború. Vécsei M.: Négyszemközt híres emberekkel. A spanyol járvány és az ellene való védekezés. Wertheimer E.: Békekongresszusok és békeszerződések a XIX. és XX. században. A Balaton és vidéke. Bécs. Bonkáló S.: A szlávok. Bózsing F.: Rozmaring hercegnő. Browning O.: A nevelés elméletének története. Budapest. Erdély, Farkas I.: Nótáskönyv. Farkas P.: A francia forradalom. Claude Farrère: Nyugati bestiák. Gábor A.: Untauglich úr. Kenedi G.: Lőporfüst. Mikszáth A.: Az amerikai menyecske. Móricz P.: Régi magyar élet. Morva R.: Villamosság a gyakorlatban. Nagy E.: Erdély fia. Osváth J.: Nemzeti zeneművészet. Radó V.: A magyar Robinson. Rákosi V.: Palozsnaki Tamás. Róma. Smiles—Tóth: Kötelesség. Velence.

A vétel útján való gyarapodás 29 mű 30 kötetben, 228 K 90 fill. értékben.

Az összes gyarapodás 38 mű 39 kötet és füzetben, 328 K 40 fill. értékben. *Dr. Dobos Ferenc*, a tanári könyvtár kezelője.

Ifjúsági könyvtár. Az ifjúsági könyvtár a lefolyt isk. évben csak 9 drb művel és 1 folyóirattal gyarapodott 46·10 K értékben.

A megszállás folytán támadt közlekedési és szállítási nehézségek miatt a Főtanhatóság által jóváhagyott beszerzési költségvetés nem volt foganatosítható s így a könyvbeszerzés a jövő isk. évre maradt.

A könyvtár csak az év II. felében állhatott az ifjúság rendelkezésére, mert az I. félév a rendezés munkájával telt el. Így is a kivett könyvek száma meghaladja az 1000 drb-ot s e tekintetben a VIII. osztályosok fejtettek ki szorgalmas tevékenységet, valamint a III—IV. oszt. tanulói. Az ifjúság könyvhasználatára a kötelező olvasmányokon kívül kiterjedt egyéb szépirodalmi, történelmi, filozófiai, szórakoztató és szakkönyvek olvasására.

Az ifj. könyvtár jelenlegi állománya mintegy 1160 mű 2340 kötetben. *Szász József*, az ifj. könyvtár őre.

Rajzszerár. A szerárt gyarapította az idén Derzsi Béla II. o. t. 1 drb geom. testtel.

A rajzszerárral kapcsolatos *régiség gyűjteményt*: Elekes B. 2 drb székely kancsó-, Szeles I. 1 drb régi pénz-, Bogyó és Eröss külföldi pénz- és Balásy L. 1 drb székely bokállal. Ezen kívül Br. Orbán Ottó lengyelfalvi birtokos 11 drb tárgyat (oklevelek, fényképek stb.) küldött megőrzés végett a régiségtárnak.

Spanyár Pál, szerárőr

IV.

Végzett tananyag.

A középiskolai tantervben megszabott tananyagot az úti-
tások és az állandó tanmenet alapján végeztük el.

Az olvasmányok a következők voltak:

Magyar nyelv.

I. osztály. Kk.: Bartha József dr.: Magyar nyelvtan VI. jav. kiadás; Prónai Antal dr.: Magyar olvasókönyv IV. kiadás. Heti 5 óra. — Olvasmányok: A) *Prózaik*: A jávorfáról. Az okos leány. A jótanácsok. A kívánságok. A farkas és a róka. A halál és a vénasszony. János vitéz. Népmondák Krisztus kinszenvedéséről. Phrixos és Helle. Orpheus és Eurydike. Attila, Isten ostora. A catalaunumi csata. Attila Itáliában. Attila halála és birodalmának bomlása. A fehér ló mondája. Lehel kürtje. Botond. Szent István király. Szent Imre herceg. Szent Gellért. László Európa vezére. Az alföldi puszta. Szent Anna tava. Őszi kirándulás. Az öreg portás. B) *Költőiek*: A haza. A megfagyott gyermek. Éji látogatás. Szülőföldemen. A három fiú. Nyelvtan: Az egyszerű mondat és nemei. A mondat és beszédrészek. Helyesírás. 2 hetenkint egy írásbeli dolgozat. Tanár: *Biró Lajos*.

II. osztály. Kk.: Prónai A. dr.: Magyar olvasókönyv. Bartha J. dr.: Magyar nyelvtan. Heti 5 óra. Olvasmányok: A) *Prózaik*: A fiatal darú. A patak és a tenger. A csikó és anyja. Az okos elefánt c. mesék; A kecskekörmök. A lietavai csoda. A kolozsvári bíró. Világos vára. Veneturné vára. A koldus gyermek. Bandi a vargainas c. elbeszélések; A tatárok és betörésük. A mohi csata. A tatárok pusztításai a hazában. Szent Erzsébet és Szent Margit. Hunyadi János c. tört. elbeszélések. B) *Költőiek*: Diós-Győr. A gazdag. A szegény asszony könyve. Az öreg korcsmáros. Mikes. Isten hozzád. C) *Könyvnélkül tanulták*: A rab. Vándorélet c. költeményeket és a Szózatot. Nyelvtan: Az összetett mondat, a ragok és névutók, szóképzés. Iskolai írásbeli dolgozat kéthetenként egy. Tanár: *Jaklowszky Dénes*.

III. osztály. Kk.: Bartha J. dr.: Magyar nyelvtan. Prónai A. dr.: Magyar olvasókönyv a III. o. sz. Heti 4 óra. A) *Próza olvasmányok*: A garabonciás diák. Mit csinál a gólya? Kedves atyafiak. Az utolsó szó Istenhez. Az öregek. A szovátai herbecsek. A mohácsi ütközet. A kőszegi hősök. Az egri hősök. A szigetvári vértanúk. Pázmány Péter. II. Rákóczi Ferenc gyermek-kora, felkelése, halála. Széchenyi István gróf. 1848. márc. 15.

Deák Ferenc és a kiegyezés. Lóvásár. Szüret. A Vág völgye. A perzsák és görögök háborúi. B) *Költőiek*: A fülemüle. Egy falusi nótáriusnak budai útazása. A hamis tanú. Pipás kántor. Mohács. Dobozi Mihály és hitvese. Szondi. Pókainé. Rákócziné Esztergom megvételeéről. Himnusz. Családi kör. A gólya. Fiamnak. Imakönyvem. Kis gyermek halálára. Fohászkodás. Az első imádság. A hazáról. C) *Könyvnélküliek*: A fülemüle. A hamis tanú. Mohács. Himnusz. Fiamnak. Az első imádság. Fohászkodás. A hazáról. D) *Magán olvasmányok*: A Tisza. A »Királyné szoknyája«. Buda elfoglalása. Buda visszafoglalása a töröktől. A győzelmes tavaszi hadjárat. E) *Nyelvtanból*: A hang-, szó- és mondattan. Kéthetent-kint egy írásbeli dolgozat. Tanár: *Szász József*.

IV. osztály. K. k.: Bartha József dr. és Prónai Antal dr.: Stilisztika. Havonkint két-, felváltva házi és iskolai dolgozat. Tananyag a tanterv szerint. Iskolai olvasmányok a könyvben levő mesék, példák, anekdoták, leírások, erkölcsrajzok, jellemzések és költemények. Arany János »Toldi«-ja bő magyarázatokkal. Házi olvasmányul: Toldi estéje. Első lopás. Mátyás diák. *Könyvnélkül*: Az elhagyott anya. A gólyához. Az alföld. István öcsémhez. Szózat. Himnusz. Toldi F. éneke. Tanár: *Khell István*.

V. osztály. Olvasmányok: Jókai: A Tisza áradása. Kemény Zs.: Id. Wesselényi Miklós báró. Fraknói: Pázmány, mint szónok, Alexander B.: Mátyás király szobra Fadrusztól. Hermann: A magyar halászember. Tömörkényi: A beteg bognár, Sokrates: A testvéri egyetértésről. Sztinyai: Mit nevezünk valódi műveltségnek. Mikszáth: Drége!y. Salamon F.: Hazánk pusztulása a török időkben, Pázmány: Mint kell Isten igéjét gyümölcsösen hallgatni, Kossuth beszéde a haderő megajánlása ügyében, Deák felirati javaslata, Vaszary Kolos milleniumi beszéde. *Könyvnélküliek*: Arany: Szondi két apródja, Mátyás anyja, Szibinyáni Jank.

Tanár: *Khell István*.

VI. osztály. Olvasmányok kapcsolatosan az elméletileg tárgyalt költői műfajokból. *Könyvnélküliek*: Kádár Kata, Arany J. Ágnes asszony, Walesi bárdok. Tanár: *Khell István*.

VII. osztály. Magyar. Tankönyv: Prónai Antal dr.: A magyar irod. története olvasókönyvvel. I. rész. Olvasmányok: A

tankönyvben közölt prózai és költői olvasmányokon kívül Zrinyi Szigeti veszedelme és Katona Bánkja. Könyvnélküliek : Zrinyi dala. A magyarokhoz. Költssei : Az emberiség szeretete. Házi olvasmányok : Legendák. Himnuszok. Tinódi Cronica-ja. Balassi költeményei. Pázmány Kalauza. Mikes levelei. Gyöngyösi Murányi Vénusza. Kurucköltemények. Dugonics Etelkája. Csokonai Dorottyája. Katona : Bánk bán. Havonkint egy házi írásbeli dolgozat.

Tanár : *Biró Lajos.*

VIII. osztály. Magyar. Tankönyv : Prónai Antal dr. : A magyar irod. tört. olvasókönyvvel. II. rész. Olvasmányok : A tankönyvben közölt prózai és költői olvasmányokon kívül Vörösmarty Zalán futása és Madáchnak Az ember tragédiája. Könyvnélküliek : Szózat. Végrendelet. A székelyek. Angelus. Isten. A strassburgi harangok. Az ember tragédiájából szemelvények. Házi olvasmányok : Hitel. Csalódások. Két szomszédvár. Jósika kiválóbb regényei. A falu jegyzője. A rajongók. Vörösmarty, Petőfi, Arany, Tompa költeményei. Arany balladái, Buda halála. Az új földesúr. Faust. Gyulai : Katona és Bánk bánja. Magyar nábob. Kárpáthy Zoltán. A legújabb kor költői és íróinak nevezetesebb termékei. Havonkint egy házi írásbeli dolgozat.

Tanár : *Szász József.*

Latin nyelv.

I. osztály. Heti óraszám 6. Olv. könyv : Fodor—Székely : Liber Sexti I. r. Olvasmányok I—XXIV. latin és magyar szöveg fordítása. Havonkint 2 írásbeli dolgozat.

Tanár : *Biró Lajos.*

II. osztály. Kk. : Fodor—Székely : Liber Sexti. — Heti 6 óra. Fordították az I—IV., VI—IX., XIV—XVI., XVIII, XXIII., XXV. sz. latin olvasmányokat és válogatott mondatokat a megfelelő magyar szövegekből. Könyvnélkül tanulták az V., X., XIX. és XXIII. sz. latin olvasmányokat. Nyelvtan : az alaktan, különös tekintettel az igeragozásra. Iskolai írásbeli dolgozat kéthetenként egy. Tárjuk : magyar mondatok fordítása latinra a szerzett szókincs és nyelvtani anyag felhasználásával.

Tanár : *Jaklowszky Dénes.*

III. osztály. Könyv: Fodor—Székely: Liber Sexti II. rész. Heti 5 óra. A) *Prózai olvasmányok*: Sextus inter sodales. Consilia. Studia historica. Brutus. Primi consules. Coniuratio iuvenum, Thermopylae. Dolus Themistoclis. De Aristide. De Alcibiade. De Thrasybulo. Gratulatio s az ezeknek megfelelő magyar olvasmányok. B) *Költőiek*: Carmen Martialis. Epigrammata. Sepulcrum Hectoris. Ranae regem petierunt. Cervus ad fontem. Lupus et agnus. Viatores et latro s az ezeknek megfelelő magyar szöveg retroversioja C) *Nyelvtanból*: A mondatrészek, az esettan, a főnév, melléknév, névmás, számnév, az ige fajtái, az igemódok, az igeidők. D) *Könyvnélküliek*: Cervus ad fontem, Lupus et agnus. Ranae regem petierunt. Viatores et latro. Epigrammata. Kéthetenként egy írásbeli dolgozat. Tanár: Szász József.

IV. osztály. Kk. »Liber Sexti« II. rész. Dr. Fodor és Dr. Székely. Heti óraszám: 5. A) *Költőiek*: Ovidius műveiből: Quattuor aetates. Diluviüm. Daedalus et Icarus. Philemon et Baucis. Midas. B) *Prózai olvasmányok*: C. J. Caesar: »Commentarii de bello Gallico« c. művéből: Descriptio Galliae. Caesárnak a helvétek ellen viselt háboruja. C) *Könyvnélkül*: »Quattuor aetates«-ból 25 sor. De Orgetorige. Kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Tanár: Fazakas Gáspár.

V. osztály. Kk. Szemelvények Ovidiusból Cic De imp. Gnaei Pompei szemelvényesen. Csengeri J. Ovidiusból: 1. 2. 19. 20. 21. 22. 24. 25. 26. 35. Tanár: Fazakas Gáspár.

VI. osztály. Kk. Szemelvények P. Vergilius M. Aeneiséből. Cserép J. dr. — Szemelvények T. Livius Római Történetéből. Kalmár Elek. Régiségtan. Horváth dr. Heti óraszám: 5. A) *Költői olvasmányok*: Aeneis I. és II. éneke. B) *Prózai olvasmányok*: Livius XXI. könyvéből: A II. pún háboru előzményei és Hannibal jelleme. A római hadüzenet. Hannibal az Alpokon. XXII. könyvéből: Trasumennus, Cannae. C) *Könyvnélkül*: Livius XXI. könyvéből a 4. fejezet. Kéthetenként egy isk. írásbeli dolgozat. Tanár: Biró Lajos.

VII. osztály. Könyvek: Cicero: In Catilinam; Sallustius: De bello Jugurthino; Vergilius: Aeneis; Cserép: Római régiségek.

Olvasmányok : A) Prózaiak : Az In Catilinam I. beszéde és a De bello Jugurthino bő szemelvényekben a tartalmi részek áthidalásával. B) Költőiek : Az Aeneis IV. és VI. éneke a tankönyvben közölt szemelvényekben. A római irod. történet és idevonatkozó régiségek. Havonként két írásbeli dolgozat.

Tanár : *Fazakas Gáspár.*

VIII. osztály. Kk. Wirth : Szemelvények Horatius műveiből. Szemelvények Tacitus műveiből. Heti óraszám. 4. A) *Költői olvasmányok* : Hor. Gyomlai : Carminum : I. 1., 4, 11. ; II. 3., 18. III. 1., 30. ; IV. 7. — Carmen saeculare. — Epodon lib. 2. — Sattarum lib. I. 1. Epistola ad Pisones. B) *Prózai olvasmányok* : Annalesekből : Bevezetés. Augustus trónrajutása. A trónöröklés ügye. A közvélemény nyilvánulásai. Augustus halála. Tiberius trónralépte. Agrippa P. meggyilkolása. A rómaiak és Tib. magatartása. — Germanicus. A germaniai legiók lázadása. Germanicus 16 évi hadjárata a germanok ellen. C) *Magánolvasmány* : Hor. Epistolarum lib. I. 10. Germanicus emlékének dicsőítése. D) *Könyv nélkül* : Hor. Carm. I. 1., II. 3., III. 1. és Tacitusból a bevezetés az Annalesekhez és Germanicus halála. Kéthetenként egy írásbeli dolgozat.

Tanár : *Szász József.*

Görög nyelv.

V. osztály. Kk. : Mayvald J. Görög nyelvtana és Görög olvasó és gyakorló könyve. I. rész. — Heti óra 5. — Az olvasókönyv 1. 3. 5. 6. 9. 13. 17. 18. 25. 26. 35. 45. 46. 47. 51. 61. sz. olvasmányaiból szemelvények. Nyelvtan : az alaktan, a tematikus igék ragozása. Iskolai írásbeli dolgozat kéthetenként egy. Tárgyuk : magyar mondatok fordítása görögre.

Tanár : *Jaklowszky Dénes.*

VI. osztály. Kk. Mayvald József dr. féle. Fordítások az Olvasókönyvből : Xenophon élete ; Dareios végső intézkedései ; Kiprosz Sardesbe vonul ; Hellének lázongása ; Klearebos két beszéde ; Kyrosz beveszi a Syriai szorosokat ; Hadi szemle éjféلكor ; Kyrosz csatára készül. A hellének győzelme. Az Anthologia egészen.

Tanár : *Embery Árpád.*

VII. osztály. Kk. Kempf József Iliasa. Hom. Iliása. I. egészen. II. 250. Hérodotoszból: Kambyses Aegyiptomban, Dareios királlyá választása, Marathonból és Thermopylaiból 6—6 fej.

Tanár: *Embery Árpád.*

VIII. osztály. Soph. Antig. 800 sor. Csengeri J. dr. jegyzetes kiadása. Hom. Odys. I. 250 sor.

Tanár: *Embery Árpád.*

Német nyelv.

III. osztály. Tankönyv: Orosz Alajos: Német olvasó és gyakorló könyv teljes nyelvtannal I. rész. Heti 4 óra. Két hetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Olvasmányok: A nyelvtannal kapcsolatosan elvégzett 35 gyakorlaton kívül. A) Prózaiak: Die Schule, Das Haus, Der menschliche Körper, Das Familienleben, Das Jahr. B) Költőiek: Im Namen Gottes. Gott ist ewig, Mein Vaterland, Bescheidenheit negt.

Tanár: *Khell István.*

IV. osztály. Tankönyv: Orosz Alajos: Német olvasó és Gyakorlókönyv teljes nyelvtannal II. rész. Heti 3 óra. Kéthetenként egy írásbeli dolgozat. Olvasmányok: A nyelvtannal kapcsolatosan elvégzett 16 gyakorlaton kívül. A) Prózaiak: Die Boten des Todes, Die Treue, Das wohlfeile Mittagessen, Der Greis und der Jüngling. B. Költőiek: Die Kapelle, Das Amen der Steine.

Tanár: *Adriányi Géza.*

V. osztály. Tankönyv: Orosz Alajos: Német olvasókönyv és Német stilus gyakorlatok: Heti 3 óra. Bescheidenheit siegt kéthetenként egy iskolai írásbeli dolgozat. Olvasmányok: A Prózaiak: Der Nordwind, Ehre des Alter, Die drei Brüder, Die Sage von den Rosen der heiligen Elisabeth, Der Pilger, Über die Germanen, Die moralischen Folgen des Alkoholismus. A szamár mint oroszán, A zarándok, Ujévi üdvözet, A két kecske. Der Sänger, Die Wallfahrt nach Keolaar.

Tanár: *Khell István.*

VI. osztály. Tankönyv: Orosz Alajos: Német olvasókönyv és Német stilus gyakorlatok: Heti 3 óra. Kéthetenként egy írásbeli dolgozat. Olvasmányok: A) Prózaiak: Bismarks Reise in Ungarn. Der Pilger, Kindliche und brüderliche Liebe, Die Gottesurteile, Der alte Gott lebt noch. A klastromi iskolák, Antigone, Sok-

rates, Coiolánus. Wiege und Sarg. A régi germánok házi élete.
 B) Költőiek: Der Sänger, Der Ring des Polykrates, Erlikönig, Die Sonne bringt es an den Tag. Loreley, Die Fichte und die Palme.

Tanár: *Adriányi Géza.*

VII. osztály. Heti 3 óra, egész évben. Szöveg: Goethe: Hermann und Dorothea I. IV. VII—VIII. ének Nibelungenlied (Prosamhalt und Auswahl: Siegfrieds Tod). Krimhildens Rache, Hildebrandslied, Die Gralsage Parsival (Inhaltsangabe). Egész évben 8 dolgozat. Kézikönyv: Miklós—Kaiblinger, Német nyelvkönyv, V. rész; Miklós Ferencz: Irodalomtörténeti rész.

Tanár: *Adriányi Géza.*

VIII. osztály. Heti 2 óra, egész évben. Dr. Heinrich: Wilhelm Tell I. III. IV. felvonás. Szöveg: Goethe: Wanderers Nachtlied I, II. Erster Verlust. Mignon. Beherzigung Faust (Prosa). Schiller: Dithyramb. Die Theilung der Erde. Das Lied von der Glocke. Lied des Fischerknaben. Die Ideale Uhland: Die Kapelle. Der gute Kemerád. Des Sängers Fluch. — Heine: Lieder 1—4. Loreley. Im október 1849. — Lenau: Die drei Zigeuner. — Egész évben 7 dolgozat. Kézikönyv: Radványi Theophil: Német irodalmi olvasókönyv.

Tanár: *Adriányi Géza.*

Rendkívüli tárgyak.

Egészségtan. Heti 1 óra.

Tanár: *Imreh Domokos.*

Egyházi ének:

Ének. A szokásos műénekek. Oltári szentségről szóló énekek, Mária-énekek és a Passio.

Világi ének:

Négyes szólamra: Himnusz, Szózat, Nemzeti zászló, Fohász, Járjatok be minden földet.

Zene:

A haladókból megalkotott gimn. zenekar a szükséges hangszereknek a háború okozta megrongálása és elveszése miatt ez idén szünetelt. Fölvett tagok száma 9. *Khell István.*

Magyar írásbeli tételék a négy felső osztályban.

V. osztály. 1. II. Rákóczy Ferenc felkelésének okai. 2. Imádd az Istent, szeresd hazádat. 3. Ép testben ép lélek. 4. A történetírás haszna. (Iskolai). 5. A föltámadásról. (Szónoki beszéd). 6. A testvéri szeretetről.

VI. osztály. 1. A Próza és költészet különbsége tárgyban és alakban. 2. Az egészséges táplálkozás. (Iskolai). 3. Keresztény és pogány jellemek a Zrinyiász«-ban. 4. A lelkiismeret munkája »Ágnes asszony«-ban. 5. A dal, óda és elégia közti különbség. (Iskolai) 6. A tragédia Katona »Bánk bán«-ja alapján.

VII. osztály. 1. Pogánykori költészetünk emlékei. 2. Balassi jellemzése dalaiban. 3. A szigeti veszedelem alapeszméje és szerkezete. 4. A repülés fejlődése. 5. Küzdjünk az alkohol ellen. 6. Kinek az alakja ragadta meg legjobban figyelmemet ez évi irodalmi tanulmányaimban?

VIII. osztály. 1. A »Csalódások« aesthetikai méltatása. 2. Vörösmarty romanticizmusa. 3. A testi és lelki tisztaság. 4. A magyar honfoglalás világtörténeti jelentősége. 5. Jókai regényirói tehetsége »Az új földesúr« alapján. 6. Rezgő mozgás a természetben.

V.

Tanári kar.

1. **Tamás Albert**, világi; a főgimnázium igazgatója; okl. tanár a természetrajz-, vegytan- és tornából; tanította a természetrajzot a VI. osztályban. Heti óráinak száma 3. Tanít 36 év óta.

2. **Bodósi Lajos**, r. tanár nyugdíjban.

3. **Daróczi János**, r. tanár nyugdíjban.

4. **Bíró Lajos**, világi; okl. tanár a magyar és latin nyelvből. Tanította a magyar nyelvet az I. és VII. osztályban, a latin

nyelvet az I. és VI. osztályban. Heti óráinak száma 19. Az I. oszt. főnöke. Tanítási éveinek száma 17.

5. **Dobos Ferenc dr.**, világi; okl. tanár a történelemből és földrajzból; a történelemnek a III., V., VII., a görögptólónak az V., VI., a szépírásnak az I. osztályban rendes tanára; a tanári könyvtár őre. Heti óráinak száma 16. Tanít 14 év óta.

6. **Embery Árpád**, világi; okl. tanár a latin- és görög nyelvből; tanította a VI., VII., VIII. oszt. a görögöt és VIII. oszt. bölcseletet. VI. oszt. főnöke. Heti óráinak száma 17. Tanít 33 év óta.

7. **Fazakas Gáspár**, erd. egyházmegyei áldozó pap; okl. tanár a magyar- és latin nyelvből; a latin nyelvnek a IV., V. és VII. osztályban rendes tanára. Heti óráinak száma 17. Tanít 19 év óta.

8. **Frólich Ottó**, világi; okl. tanár a földrajzból és történelemből; III. oszt. földrajz, IV., VI., VIII. oszt. történelem, VII., VIII. oszt. görögptóló rendes tanára. Heti óráinak száma 16. Tanít 15 év óta.

9. **Gáspár Balázs**, r. tanár, nyugdíjban.

10. **György Imre**, világi; okl. tanár a mennyiségtan és természettanból; a tanári értekezletek jegyzője; tanította a mennyiségtant az I., III., V., VII. osztályban, a természettant a VII. osztályban. A VII. osztály főnöke. Heti óráinak száma 17. Tanít 5 év óta.

11. **Jaklovszky Dénes**, világi; okl. tanár a latin- és görög nyelvből, okl. gyorsírás tanár; tanította a magyar-, latin nyelvet és szépírást a II., a görög nyelvet az V. osztályban; a II. osztály főnöke. Heti óráinak száma 17. Tanít 10 év óta.

12. **Jancsó Béla**, világi; okl. tanár a mennyiségtan és természettanból; tanította a mennyiségtant a II., IV., VI. és VIII. osztályban, fizikát a VIII. osztályban. A VIII. oszt. főnöke. Heti óráinak száma 17. Tanít 11 év óta.

13. **Jánosy Péter**, r. tanár, nyugdíjban.

14. **Khell István**, világi; h. tanára a magyar és német

nyelvnek. Az ötödik osztály főnöke. Tanította a német nyelvet a III. és V. osztályban, a magyar nyelvet a IV., V., VI. osztályban, az egyházi és világi éneket I—VIII. osztályban. Heti óráinak száma 21. Tanít 2 év óta.

15. **Kulcsár Ferenc**, világi; okl. tanár a vegytan-, természetrajz- és földrajzból. Tanította a földrajzot az I. és II. osztályban, a természetrajzot az I., II., IV. és V. osztályban. Heti óráinak száma 16. Tanít 15 év óta.

16. **Pavek Rezső**, világi; a magyar- és német nyelv helyettes tanára. Hadbavonult.

17. **Rés János**, erd. egyházmegyei áldozó pap; szentszéki tanácsos; okl. vallás tanár, exhortator. Tanította a vallást az I—VIII. osztályban. Heti óráinak száma 16. Tanít 12 év óta.

18. **Spanyár Pál**, világi; okl. tanár a szabadkézi- és mér-tani rajzból; a módszeres értekezletek jegyzője; tanította a rajzoló geometriát az I—IV-ig, a szabadkézi rajzot az V—VIII. osztályban; a rajzsztár óre. Heti óráinak száma 18. Tanít 21 év óta.

19. **Szabó Ferenc**, világi; okl. tornatanár; a tornaszertár óre. Hadbavonult. Olasz hadifogságban.

20. **Szász József**, világi; okl. rendes tanár a magyar- és latin nyelvből; a III. oszt. főnöke, az ifjúsági könyvtár óre s az önképzőkör vezetője. Tanította a latin nyelvet a III. és VIII., a magyar nyelvet a III. és VIII. osztályban. Heti óráinak száma 17. Tanít 12 év óta.

21. **Varga Sándor**, r. tanár, nyugdíjban.

22. **Imreh Domokos dr.**, világi; vármegyei közkórházi igazgató főorvos; az egészségtnak a VII. osztályban okl. rendes tanára. Heti óráinak száma 2. Iskolai orvos. Tanít 17 év óta.

23. **Gergely János**, görög kath. magyar esperes, mint óradó tanította a gör. kath. vallást.

24. **Adriányi Géza**, helybeli ág. hitv. ev. lelkész mint óradó tanította a német nyelvet a IV., VI., VII., VIII. oszt. nak heti 12 órában. Működési éveinek száma az intézetnél 2.

Intézeti alkalmazottak: *Könczey* István fűtőházi- és vízvezetési szerelő; *Ilyés* Alajos és *Ilyés* Lajos iskolaszolgák.

A tanárok társadalmi és irodalmi működése.

1. **Biró Lajos**, Társadalmi és pedagógiai cikkeket irt a Székely Közélet-be. Beszédet mondott a főgimn. Mária Kongregáció május 31-iki nyilvános ünnepén.

2. **Embery Árpád**, a helybeli ref. kollegiumban helyettesítette a görög nyelvi tanszéket heti 12 órában. Udvarhelyvármegye törvényhat. és Székelyudvarhely város képviselőtestületének virilis tagja; egyháztanácsos és iskolaszéki tag; az erdélyi róm. kath. irodalmi társulatnak, az udvarhelymegyei gazdasági és közművelődési egyletnek választmányi, az országos tanáregyesületnek rendes, a székely dalárdának, a patronage egyletnek, az iparos-önképzőkörnek pártoló- és a népnevelési egyesületnek választmányi tagja; a városi tisztviselői körnek örökös, a vármegyei vadásztársaságnak választott elnöke; az állami tisztviselők országos egyesülete helyi körének választmányi tagja; a Vas-székely bizottság titkára; a székelyudvarhelyi róm. kath. egyházközség státusgyűlési képviselője; volt országgyűlési képviselő. A »Székely Közélet« c. politikai heti lap főszerkesztője.

3. **Frölich Ottó**, egyháztanácsos, iskolaszéki tag. Udvarhelyvármegye törvényhatóságának tagja, státusgyűlési képviselő.

4. **Jancsó Béla**, egyháztanácsos, iskolaszéki tag.

5. **Szász József**, a helyi agyag- és kőipari szakiskola óraadó tanára. Cikkei jelentek meg a megszállás előtti időben az Udvarhelyi Híradó- és Alkotmány-ban. A Leányok Mária Kongregációja és a Szociális Misszió Társulat által 1918. augusztus 3-án rendezett irodalmi és művészeti estén szindarabban szerepelt.

6. **Rés János**, szentszéki tanácsos, státusgyűlési tag; a fiúk és leányok kongregációjának vezetője, ünnepélyt rendezett a két kongregációval május 31-én.

7. **Spanyár Pál**, az egyháztanács jegyzője, a róm. kath. leányiskola pénztárosa, a székelyudvarhelyi törvényszék állandó írásszakértője.

8. **Tamás Albert**, Udvarhelyvármegye törvényhatóságának és Székelyudvarhely város képviselőtestületének tagja; státusgyűlési képviselő, iskolaszéki tag és az egyházközség pénztárosa.

VI.

Az ifjuság érdemsorozata.

I. osztály.

Jeles: Biró Lajos, Fodor Alajos.

Jó: Bálint Ferenc, Deésy István, Izsák Márton, Kafka József, Klujber János, Kovács István, Kovács Miklós, Lőrinc Sándor, Ráduly Gyula, Szabó Gyula, Szöcs Albert, Tamás Mihály, Tankó Géza.

Elégséges: Balásy Dezső, Balázs Gyula, Dobai Gyula, Fábián Jenő, Gothárd Béla, Györfly Rezső, Hartwig Dezső ism., Kamenyitzky Benedek, Kiss Emil, Koncz Tibor, László Antal, László Sándor, Miklós János, Orbán Ferenc, Petrovay Géza, Sebestyén István, Simó Ferenc, Szász Lajos, Szilágyi Ferenc ism., Tamás Béla, Tóth László, Török Dénes ism., Ucseszának István, Vass László, Zsarnoczky Gyula ism.

Egyből elégtelen: Balácsi István, Csergő István, Ferenczy Károly ism., Kovács Imre, Köpeczi Jenő, Lukács Domokos, Tamás László.

Kettőből elégtelen: Barabás Béla ism., Dobál Gyula, Nagy Tibor, Orbán Balázs ism., Ozsváth Mihály, Tassaly András.

Több tárgyból elégtelen: Biró Árpád, Bokor Domokos, Kertész László, Széki József.

Kimaradt: Biró Gábor, Boros András, Dombrovski Róbert, Galter Mária mgt., Gorzó Ferenc, Kónya József, Lakatos Lőrinc,

Pál Etelka mgt., Sándor Antal, Sándor Géza, Schveger Mihály.
Összesen: 69.

II. osztály.

Jeles: Farkas Antal, Petres István, Vitéz József.

Jó: Arnold László, Bakó Imre, Derzsi Béla, Dóczy Lajos, Erdély Károly, Gábos Lőrinc, Mihály Erzsébet mgt., Olasz Antal, Ráduly Lajos, Tassaly Andor, Tornai Árpád, Viola Sándor, Zeller József.

Elégséges: Bartha Miklós, Bartalus Árpád, Bálint Géza, Bencze Gyula, Biró Andor, Biró Zoltán, Boér István, Bokor Jenő, Czimmermann Lajos, Csiki Albert, Dénes Lajos, Donáth Gábor, Donáth Lajos, Hozó Emil, Izsák János, Kabdebó András, Kovács Ödön, Kristó Antal, László János, László Kálmán, ifj. Sándor Dénes, Sánduly Lajos, Szabó Ferenc, Török Bálint, Vágási Domokos, Veress Béla.

Egyből elégtelen: Miklós Károly, id. Sándor Dénes.

Kettőből elégtelen: Biró Nándor, Bucsi József, Dézsy Balázs, Kosza Ferenc, Nagy Imre, Pál Géza, Simon Sándor, Zsombori Dénes.

Több tárgyból elégtelen: Dragomán Sándor, Gál Lajos, Soó János, Szabó Jenő.

Kimaradt: Baritz Ödön, Dézsy Endre, Galter András, Máthé Sándor, Sándor Ferenc, Sebestyén Dénes, Szombatfalvy-Majthényi István, Thott Jenő, Szentes József. Összesen 65.

III. osztály.

Jeles: Keith Ferenc, Oláh János, Péterffy Jenő.

Jó: Bogyó János, Szeles Jenő, Ürmösi Árpád.

Elégséges: Benedek Imre mgt., Bokor János, Botár Géza mgt., Ilyés Albert, Jakab Lajos, Kajcsa Ferenc, Köpeczy János, Miskolczi Mátyás, Szalló Andor, Székely Árpád, Veress Imre.

Egyből elégtelen: Balássy Lajos, Portik Lajos, Sándor János, Silló Géza, Szász István.

Kettőből elégtelen: Bokor Zoltán, Elekes Béla, Sprencz Jenő, Szirmai Dezső, Eröss Ferenc.

Többől elégtelen: Balássy Sándor, Stibor Pál, Török János.
Kimaradt: Arnold Gusztáv, Kérai Ferenc, Sándor Imre,
 Székely József. Összesen: 34.

IV. osztály.

Jeles: Biró András, Márton András.
Jó: Bauer József, Benedek Imre, Ferencz Lajos, Gál Endre,
 Kamenitzky Antal, Lőrincz József, Péterfy Béla, Szabó János.
Elégséges: Balla Gergely, Balló Gábor, Barkóczy Béla,
 Csergőfy Sándor, Csiki Gergely, Donáth Pál, Fábián Ferenc,
 Fülöp Lajos, Izsák Dénes, Kovács Lajos, Koronkay Ferenc, Márton Pál, Máté János, Miklós József, Mihálovits Gusztáv, Pék István, Tamás Jenő, Winter Pál, Zira Elemér.
Kettőből elégtelen: Barabás Áron, Derzsi Mózes.
Több tárgyból elégtelen: Barabás Ferenc.
Kimaradt: Botár Géza, Csákány Dezső, Galter Sándor,
 Román Tibor, Thott Károly. Összesen: 37.

V. osztály.

Jeles: Ferenczy János, Marián Olga (mgnt.), Tassaly János.
Jó: Dóczy Ilona (mgnt.), Gergely Viktor, Horváth Gedeon,
 Keserü Kálmán, Nagy László, Pál János, Szenkovits Erzsébet
 (mgnt.).
Elégséges: Balla Antal, Beke Béla, Beldovits Emil, Benedek
 Imre, Embery Ilona (mgnt.), Simó Róza (mgnt.).
Egyből elégtelen: Sinkovits Géza.
Kettőből elégtelen: Jakab Irén (mgnt.), Medgyesi Antal.
Kimaradt: Jankovits Géza. Összesen: 20.

VI. osztály.

Jelesek: Dragomán Domokos, Gál Béla, Spanyol Pál.
Jók: Bokor Vidor, Csuci Károly, Elekes Dénes, Fábián
 István, Kabdebó Sándor, Lázár Albert, Mihály László, Páll Sándor,
 Benedek Berta (mgnt.), Tamás Irma (mgnt.).

Elégségesek: Barabás Antal, Geréb Dénes, Lántzky Sándor, Mihály Sándor, Török Ádám.

Egy tárgyból elégtelenek: Svarcz László, Katona Béla (mgnt.) és Schlosser Vilmos (mgnt.).

Kimaradt: Jakab Pál, Zakariás Ferenc (mgnt.). Összesen : 23.

VII. osztály.

Jeles: Petrovay Tibor.

Jó: Balázs Imre, Bálint József, Csibi Ferenc, Dániel Áron, Köteles Gyula, Pál Elek, Takó József, Zöldi Béla.

Elégséges: Ambrus Pál, Grünwald Ernő, Kamenyitzky József, Lukácsi János, Martinovits Rezső, Rákosi Jenő, Soó Dénes, Zakariás Andor, Zathureczky Zsigmond, Zsigmondovits György.

Egyből elégtelen: Barabás János.

Kettőből elégtelen: Kovács Pál, Tassaly László.

Több tárgyból elégtelen: Kókai Károly, Orbán István.

Betegség miatt osztályozatlan: Bakó Károly.

Kimaradt: Egyed Ferenc. Összesen : 26.

VIII. osztály.

Jeles: Kabdebó József, Márton István, Révffy Zoltán, Tóth Zoltán.

Jó: Csendőr Jenő, Ilyés Lajos, Janicsek János, Lakatos János.

Elégséges: Bokor Ferenc, Gergely György, Szabó Gábor, Nagy István (mgnt.), Asztalos Jenő (mgnt.).

Kimaradt: Radó Vilmos, Thott György. Összesen : 15.

VII.

Jutalmazások és segélyezések.

A jutalmi átalány az intézetnél évenként 80 korona, melyből a gimnázium jelesebb tanulói könyvjutalmat szoktak kapni. Mivel a jutalomkönyvek beszerzése a lefolyt tanévben nehézségekbe ütközött, a tanártestület határozata folytán a jutalmi

átalányt akként osztottuk fel, hogy az alsóbb osztályokban 1—1 tanuló 20—20 kor. jutalomban részesült.

A jutalmazottak a következők:

I. osztály. Biró Lajos.

II. osztály Petres István.

III. osztály Oláh János.

IV. osztály Márton András.

A jutalomdíj alapítványok kamatait csak részben lehetett jutalmazásra fordítani azért, mert az alapítványok jórésze kötvényekben van elhelyezve. Mivel a kötvények kamatait ezidőszerint nem kaphattuk meg, a jutalmazásnál a kamatokat figyelembe venni nem lehetett s ahol e körülménynél fogva a jutalomdíj csekély volt — ezen összeget a tőkéhez csatoltuk.

Az alapítványokból a következő tanulók kaptak jutalmat:

A Bottáné féle alapítvány 16 K és a Király Lajos-féle alapítvány 10 — összesen 26 K. kamatját Lakatos János VIII., a zálogkölcson intézet és betéti pénztár ösztöndíj-alapítványának kamataiból 80 K. Bakó Károly VII. o. t. nak adatott.

A Tamás Albertné és fia Andor emlékezetére tett alapítvány kamatai címen 12 K. jutalomban részesült a rajzban felmutatott előmenetelért Márton András IV. o. t.

A Szombatfalvy József és felesége homoródszentmártoni Biró Katalin-féle alapítványnak szegény tanulók tankönyvszükségeire tett tőkéje, 1917—18. tanévi 175 K. kamatjából (a folyó iskolai évben kaptuk meg) Gergely György VIII. o. t. 80 K., Csiby Ferenc VII. o. t. 35 K., Gál Béla VI. o. t. 30 K., Biró András IV. o. t. 30 K. segélyben részesült.

Az udvarhelyvármegyei Méhészegylet által a méhészeti és gyümölcsészeti előadásokat legszorgalmasabban látogató három más tekintetben is kifogástalan szorgalmu és magaviseletü tanulóknak felajánlott 10—10 K. jutalmat Kábdébó Sándor VI. o. t., Bálint József VII. o. t., Biró András IV. o. t. nyerték el

Persian János kereskedő úr 50 K. jutalmat ajánlott fel szegénysorsu és szorgalmas tanulók jutalmazására; 25 K. Bálint József VII. o. t. és 25 K. Keserü Kálmán V. o. t. adatott.

Névtelen által szintén szegénysorsu és jóviseletü, szorgalmas tanulók jutalmazására felajánlott 50 K. Bakó Imre II. o. t., Kábdébó Sándor VI. o. t. közt osztatott fel.

VIII.

A nyilvános és magántanulókra vonatkozó statisztikai adatok.

1. A tanulók számának alakulása az iskolai év folyamán.

a) Nyilvános tanulók osztályonként		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össze- sen
Felvétetett		67	64	32	37	14	18	26	13	271
Az iskolai év folyamán	magántanuló lett . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	önként kimaradt . . .	10	9	4	5	1	1	—	2	32
	tanács folytán kimaradt	—	—	—	—	—	—	1	—	1
	kizáratott	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	betegség	következtében meghalt	—	—	—	—	—	—	—	—
	baleset		—	—	—	—	—	—	—	—
Az osztályvizsgálatról elmaradt . . .		—	—	—	—	—	—	1	—	1
Osztályvizsgálatot tett		57	55	28	32	13	17	24	11	237
b) Magántanulók										
Felvétetett		2	1	2	—	6	5	—	2	18
Osztályvizsgálatot tett		—	1	2	—	6	4	—	2	15

4. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók megoszlása honosság és szülőik (gyámjuk) állandó lakhelye szerint.

Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók száma			I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
			57	56	30	32	19	21	24	13	252
Magyar honos volt	magyarországi	illető- ségü	57	56	30	32	19	21	24	13	252
	horvát-szlavonországi		—	—	—	—	—	—	—	—	—
Külföldi volt			—	—	—	—	—	—	—	—	—
Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók száma, akiknek szülője (gyámja) állandóan	ugyanazon községben (az iskola székhelyén)	l a k o t t	20	18	8	15	11	13	12	7	104
			várm. más községében	22	28	13	10	3	4	4	3
	Magyarország más törvényhatóságában		15	10	9	7	5	4	8	3	61
	Horvát-Szlavonországban		—	—	—	—	—	—	—	—	—
	külföldön még pedig	Ausztriában	—	—	—	—	—	—	—	—	—
		Romániában	—	—	—	—	—	—	—	—	—

5. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók meg-
oszlása törvényhatóságokint szülőik (gyámjuk) magyarországi
állandó lakhelye szerint.

Törvényhatóság		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össze- sen
V á r m e g y é k	Alsó-Fehér vm.	5	1	—	—	—	—	—	—	6
	Besztercze-Naszód vm.	—	—	1	—	—	—	—	—	1
	Bihar vm.	—	1	—	—	—	—	—	—	1
	Brassó vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Csik vm.	—	1	4	2	2	2	4	—	15
	Fogaras vm.	1	1	1	—	—	—	—	—	3
	Háromszék vm.	—	2	2	1	1	1	2	3	12
	Heves vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Hunyad vm.	—	1	—	1	—	1	1	—	4
	Kis-Küküllő vm.	—	1	—	—	—	—	—	—	1
	Kölozs vm.	2	1	—	—	—	—	—	—	3
	Nagy-Küküllő vm.	1	—	—	2	—	—	—	—	3
	Maros-Torda vm.	3	—	—	1	—	—	—	—	4
	Pest vm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Szeben vm.	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Torda-Aranyos vm.	1	1	—	—	—	—	—	—	2	
Udvarhely vm.	42	46	21	25	16	17	17	10	194	
Komárom vm.	1	—	—	—	—	—	—	—	1	
Szatmár vm.	—	—	1	—	—	—	—	—	1	
Összesen		57	56	30	32	19	21	24	13	252

6. Az osztályvizsgálatot tett nyilvános és magántanulók megoszlása szülőik (gyámjuk) foglalkozása (társ. állása) szerint.

Foglalkozás (társadalmi állás)	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össze- sen
Nagybirtokos, nagybérő (1000 kat. holdnál nagyobb birtokkal) . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Középbirt. és bérő (100—1000 hold)	—	1	2	—	—	1	—	—	4
Kisbirt. kisbérő (100 holdnál kisebb)	40	24	7	7	2	5	4	5	94
Egyéb őstermelő (feles, majoros, kertész, halász)	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gazdasági tisztviselő	1	—	1	—	—	—	—	—	2
Egyéb gazdasági segédszem. (cseléd)	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nagyiparos, bányanagyvállalkozó . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kisiparos, bányakisvállalkozó . . .	8	7	3	6	5	3	4	—	36
Ipari vagy bányászati tisztviselő . .	—	1	2	—	—	—	2	1	6
Egyéb ipari vagy bányászati segéd- személy (előm., segéd, munkás) . . .	—	—	1	1	—	—	—	—	2
Nagykereskedő, nagyvállalkozó . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kiskereskedő, kisvállalkozó	2	3	2	3	1	2	1	1	15
Keresk. vagy közlekedési tisztviselő (vasuti, posta-tisztviselő)	—	1	2	1	2	—	3	—	9
Egyéb keresk. vagy közl. segéd- személy (altiszt, segéd, szolga) . . .	—	—	2	—	—	—	—	—	2
Köztv. (papok, tanárok, tanítók kiv.) v. közv.-ban alkalmazott díjnok . . .	—	7	—	5	—	5	1	5	23
Pap, tanár, tanító	3	7	3	6	2	1	1	1	24
Más értelmiségi (orvos, ügyvéd, közj.) v. ezeknél alkalmazott irnok	—	1	—	—	3	—	1	—	5
Közhivatalban alkalmazott v. más féle értelmiségi altiszt vagy szolga . .	1	—	1	1	—	—	—	—	3
Katonatiszt (honvéd, csendőrtiszt) . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Katonaaltiszt (honvéd, csendőraltiszt)	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Különböző foglalkozási ágakban dol- gozó napszámos	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tökés, járadékos, háztulajdonos . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nyugdíjas tisztviselő, vagy az értel- miség körébe számítható egyén	—	3	—	—	1	—	—	—	4
Nyugdíjas altiszt, szolga, munkás . .	—	—	2	—	—	2	—	—	4
Magánzó	2	1	2	2	3	2	7	—	19
Egyéb v. ismeretlen foglalkozásu . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Árvaházi, szeretetházi	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	57	56	30	32	19	21	24	13	252

10. A tanulásban tett részletes előmenetel.

Tantárgyak	I. osztály					II. osztály				
	jeles	jó	elégséges	elégtelen	nem osz- tályoztatott	jeles	jó	elégséges	elégtelen	nem osz- tályoztatott
Vallástan	13	21	23	—	—	11	33	12	—	—
Magyar nyelv	9	19	28	1	—	4	15	31	6	—
Latin nyelv	5	19	27	6	—	8	11	28	9	—
Földrajz	3	11	35	8	—	3	16	29	8	—
Természetrajz	3	22	31	1	—	3	22	31	—	—
Számítan	8	9	29	11	—	8	16	26	6	—
Rajzoló mértan	5	11	32	9	—	3	15	33	5	—

Tantárgyak	III. osztály					IV. osztály				
	jeles	jó	elégséges	elégtelen	nem osz- tályoztatott	jeles	jó	elégséges	elégtelen	nem osz- tályoztatott
Vallástan	13	15	2	—	—	8	10	14	—	—
Magyar nyelv	6	5	15	4	—	6	13	13	—	—
Latin nyelv	3	5	15	7	—	3	9	18	2	—
Német nyelv	3	6	17	4	—	3	8	19	2	—
Történelem	5	8	12	5	—	4	7	18	3	—
Földrajz	5	6	19	—	—	—	—	—	—	—
Természetrajz	—	—	—	—	—	3	9	20	—	—
Mennyiségtan	3	4	20	3	—	6	6	19	1	—
Rajzoló mértan	3	5	20	2	—	3	14	14	1	—

Tantárgyak	V. osztály					VI. osztály				
	jeles	jó	elégséges	elégtelen	nem osztályoztatott	jeles	jó	elégséges	elégtelen	nem osztályoztatott
Vallástan	10	5	4	—	—	10	9	2	—	—
Magyar nyelv	10	5	4	—	—	9	8	2	2	—
Latin nyelv	5	4	9	1	—	6	8	7	—	—
Görög nyelv	2	5	3	—	—	5	7	1	—	—
Görögpótló irodalom	3	3	3	—	—	1	3	4	—	—
Görögpótló rajz	4	3	2	—	—	2	2	4	—	—
Német nyelv	4	7	6	2	—	6	8	6	1	—
Történelem	6	5	7	1	—	5	10	6	—	—
Természetrész	3	11	5	—	—	4	10	7	—	—
Mennyiségtan	4	6	8	1	—	3	11	7	—	—

Tantárgyak	VII. osztály					VIII. osztály				
	jeles	jó	elégséges	elégtelen	nem osztályoztatott	jeles	jó	elégséges	elégtelen	nem osztályoztatott
Vallástan	12	12	—	—	1	8	5	—	—	—
Magyar nyelv	8	6	10	—	1	7	1	5	—	—
Latin nyelv	2	12	5	5	1	4	3	6	—	—
Görög nyelv	3	5	2	—	1	3	6	2	—	—
Görögpótló irodalom	4	3	7	—	—	1	1	—	—	—
Görögpótló rajz	—	7	7	—	—	1	—	1	—	—
Német nyelv	2	13	6	3	1	4	7	2	—	—
Történelem	7	8	9	—	1	4	5	4	—	—
Természetten	4	6	13	1	1	4	4	5	—	—
Mennyiségtan	3	6	13	2	1	4	5	4	—	—
Bölcséleti előtan	—	—	—	—	—	5	6	2	—	—

IX.

Róm. kath. finevelő-intézet.

Finevelő intézetünk a rendkívüli körülmények és élelmezési nehézségek dacára a lefolyt tanévben is működött; 37 alapítványos, 64 fizető és 6 ingyenes növendéke volt. 16 alapítványos növendék a rendkívüli viszonyok miatt alapítványos helyét nem foglalhatta el.

A *házi rend* a következő: őszi, tavaszi és nyári időben felkelés öt órakor, téli időben fél hat órakor. Tanulás naponként fél hattól háromnegyed hétig, délután fél háromtól egynegyed négyig, fél öttől hétig, nyolctól fél kilencig, fél kilenckor lefekvés. A reggeli és esti közös imában köteles mindenki részt venni.

Az étkezés a nehéz ellátási viszonyoknak megfelelő volt, hetenkint 3 hústalan nappal. Ellátásért fizető növendékek 1074 koronát fizettek. A fizetés negyedévenként, kivételesen havonként történt, de mindig előleges részletekben.

A felügyeletet az igazgató és aligazgató végezte a megállapított és főhatóságilag jóváhagyott rendtartás szerint.

A *felvételért a kérés* az iskolai bizonyítvány csatolása mellett — ha a tanuló más intézetben volt előzőleg — különben egyszerű kérés — *julius 15 ig* nyújtandó be a finevelő-intézet igazgatóságához; felvétel esetében az első havi díj azonnal beküldendő a hely biztosítása céljából. Ez az összeg akkor sem jár vissza, ha az illető elmarad, mert a helyet már lefoglalta s az másnak nem adható, tehát üresen marad. Ha valaki valamely ok miatt — legyen az fegyelmi vétség is — az intézetet elhagyja, a megkezdett negyedévre köteles a díjat megfizetni.

A felvett tanulók a *beiratkozáskor folyóiratokra, gyógykezelési célokra és fürdő használatáért 8 koronát tartoznak fizetni. Ugyanennyit fizetnek az alapítványos tanulók is.* Fizető növendékek ellátásért 900 K-t fizetnek, de ezen felül a drágaság mérve szerint később megállapítandó drágasági pótlék fog kiróvatni.

A finevelő-intézet alapítványos növendékei az 1918—919. tanévben :

VIII. osztályosok : Ötvös Dániel (Fark K. és neje családi), Takó Károly (Köz).

VII. osztályosok : Andrásy Gyula (Mária Terézia), Bakó Károly (Mária Terézia), Bálint József (Köz), Csiby Ferenc (Lipót), Dániel Áron (Szőcs I. családi), Pál Elek (Mária Terézia), Takó József (Lipót).

VI. osztályosok : Barabás György (Köz), Elekes Dénes (Köz), Fazakas István (Sz. Fülöp E. családi), Lázár A. (Miklóssy J. családi).

V. osztályosok : Antal József (Keserü Gy. családi), Bertalan József (Bíró B. családi), Nagy László (Lakatos J. családi), Werner Sándor (Dr. Ujfalussy J. családi).

IV. osztályosok : Benedek Imre (Köz), Csákány Dezső (Balogh T. családi), Ferenc Lajos (Szőcs—Mártonffy családi), Galter Sándor (Patavina), Lőrinc József (Lipót), Márton András (Mihály F. családi), Pap Antal (Lipót).

III. osztályosok : Ilyés Albert (Köz), Keith Ferenc (Gr. Gyulaffy), Oláh János (Köz), Péterffy Jenő (Bíró A. részben családi), Szeless Jenő (Pál A. családi), Ürmössy Árpád (Miklóssy J. családi).

II. osztályosok : Bíró Zoltán (Szőcs centurio), Erdély Károly (Apor István), Olasz Antal (Pap J. családi), Petres István (Mária Terézia).

I. osztályos : Balázs Gyula (Keserü M. családi).

Pap József III. éves tanítójelölt (Pap T. családi öszt. alapítv).

Ötvös Aladár katonai reálisk. tanuló (Fark K. és neje családi).

Az 1919—920. tanévre 3 Gr. Nemes Ábrahám-, 9 Köz-, 1 Mária Terézia-, 1 Lipót-, 1 Ágotha János-, 1 Lakatos János-, 2 Miklóssy József-, 1 Dr. Ujfalussy József-, 2 Pál András-, 1 Bíró Béla-, 1 Sz. Fülöp Elek-féle alapítvány kerül betöltés alá.

K i m u t a t á s

a Szent Imréről nevezett székelyudvarhelyi róm. kath.
finevelő-intézet alapítványai- és alapjainak vagyonáról.

Sorszam keletkezésének éve		c i m e	alaptőkéje		évi jövedelme	évi kiadása	álladéka 1919 június 30-án
			értékpapir- ban	takarékbetét- ben			
1	1891	Udvarhelymegyei Takarékpénztár ösztöndíj. alapítv.	4000.—*	830 48	130 64	—	4961·12
2	1904	Soó Gáspár ösztöndíj alap	5000.—*	922·82	161 58	—	6084·40
3	1885	Sebestyén Mózes esperes ösztöndíj alapítványa . . .	1500.—*	591 06	53 18	—	2144·24
4	1909	Dr. Török Albert ösztöndíj alapítványa	—	611·94	18 35	18·35	611 94
5	1904	Dr. László Mihály alapítv.	—	407 97	12·24	12·24	407·97
6	1905	Jung-Cseke Lajos apát-plebános alapítványa	600.—*	40·70	19·21	19·21	640 70
7	1905	Dr. Kovács Ferenc apát-plebános alapítványa	—	334·68	10·03	10·03	334·68
8	1908	Wolszky József alapítv.	—	244·78	7·34	7 34	244·78
9	1894	Szöcs János vágási plebános alapítványa	40.—	81·79	2·44	2 44	81·79
10	1886	Mózes Jakab és Károly hévízi lakosok alapítványa	—	970·99	29 13	29 13	970 99
11	1888	Lukács Mózes ny. csendőr ezredes ösztöndíj alapítv. ¹	—	5000.—	—	—	5000.—
12	1891	Dániel Károly öszt. alap. Tartozik az internátusi közalapnak 5912 50 kor. ²	—	—	—	—	—
13	1891	Gyógy-alap	—	1232·48	40.—	—	1272·48
14	1893	Internátusi közalapítvány	5400.—*	380·73	423 42	423·42	10780 73
		Internátus közalapnak Dániel Károly öszt. alapítványánál követelése 6% ^o -kal kamatozó előlegben	5000.—	—	5912 50	354 72	—

Jegyzet. A *-gal jelölt összegek 6%^o-os hadikölcsön-kötvényben vannak s ezeknek május havi szelvényei nem voltak beválthatók.

¹ Alapítványt jelenleg a pozsonyi közjegyzői hivatal kezeli, kamatait az özvegy haszonélvezi.

² Alapítványt a »Székelyszelters« ásványviz forrás felerésze és tartozékai képezik; 5912·50 kor. tartozása az ásványviz forrás karbাহelyezéséből 1913-ban származott.

Nagysolymosi Koncz Ármin földbirtokos és gyógyszerész úr az internátusi gyógyalpnak 50 koronát adományozott, miért e helyen mond köszönetet a finevelő-intézet igazgatósága.

XI. Érettségi vizsgálatok.

A tanév végén megtartott rendes érettségi vizsgálatok írásbeli részének, mely május 26, 27. és 28. napjain folyt le, a következő tételei voltak:

1. *Magyar nyelv és irodalomból*: A csodás elem époszainkban. Jelesen dolgozott 2, jól 5, elégségesen 5.

2. *Latin nyelv és irodalomból*: Latinból magyarra Cicero: De amicitia VI. fejezete. 131 sor. Jeles 3, jó 3, elégséges 6.

3. *Mennyiségtan.* a) *Algebrából*: Valaki felvesz 100.000 korona kölcsönt, melyért évenként 6000 kor. annuitást fizet. Hány év alatt törleszti a kölcsönt? A $\frac{1}{3}$ -ot a következő egyenlet adja:

$$\frac{2^3 x - 10^{-3} x + 2}{8^{x-4} 6^{7-x}} = \frac{1}{3} 9^{x-2}$$

b) *Geometriából*: Egy egyenes csonka kúp köbtartalma 5145,3 dm³. Az oldalvonal és az alap által bezárt szög 75°14'26'', az alap és fődőlap sugarának különbsége 425 dm. Mekkora a sugarak? Jeles 4, jó 5, elégséges 3.

A szóbeli érettségi vizsgálat jun. 10—11-én folyt le a kolozsvári tankerületi főigazgató megbízásából Pál István apát-plebános elnökle mellett, ki egyszersmind az erdélyi róm. kath. Státust is képviselte.

d) A szóbelin				Érettségiről végleg elutasítottot	e) A rendes éretts. tett ifjak pályaválasztása											
hány lett jelesen	hány jól	hány egyszerűen	javitó vizsg. utasítottot		theologiai	bölcséleti	jogi	orvosi	erdőmérnöki	állatorvosi	katonai	gazdasági	vasuti	bányászati	jegyzői	más
érett					pályára készült											
4	4	4	—	—	1	—	3	2	—	1	—	3	—	1	1	—

Rendkívüli érettségi vizsgálatok. A tanév folyamán rendkívüli érettségi vizsgálatot két ízben tartottunk, még pedig október 5-én, Mezey Kálmánnal és április 22-én Nagy Istvánnal. Előbbi a 179.256—1918. utóbbi pedig a 183.922—1918. V. számú VK. miniszteri rendelettel nyert engedélyt arra, hogy az írásbeli vizsgálat mellőzésével szóbeli vizsgálatra állhasson. A vizsgálat eredménye alapján mindkét tanulót egyszerűen érettnak nyilvánítottuk.

A 7693—1919. sz. VK. miniszteri rendelet alapján Bellu Oktávia részére, aki a megelőző iskolai évben előkészítő tanfolyamot látogatott, a VIII. oszt. szülői osztálybizonyítvány alapján érettségi bizonyítványt állítottuk ki.

XII.

A jövő tanév kezdetéről.

A tanulóknak a gimnáziumba való felvételére nézve a Főhatóság 2750—1912. sz. a. a következő határozatot hozta:

»1. A katolikus szülők érdekeinek megóvása céljából tanév elején a beiratások első és második napján csak kath. vallású tanulók vehetők fel az első s általában mindazon osztályokba, melyekbe előreláthatólag nagy lesz a jelentkezők száma.

A beiratások harmadnapján is egészen délig ezeké az elsőség.

2. Ha a jelentkezők száma előreláthatólag túlhaladná a törvényes létszámot, az egyvallásúak közül a magyar anyanyelvűek előnyben részesítendők a felvételnél a nem magyar anyanyelvűekkel szemben, a helyiek pedig a nem helyiekkel szemben.

3. A beiratások harmadik napjának délutánján a nem katolikus vallású helybeli jelentkezők válogatás, illetőleg vallásukra való tekintet nélkül a jelentkezés sorrendjében veendő fel.

4. Kötelező erővel nem bíró előjegyzések azonban bármikor, bármilyen vallású. tanulókra nézve történhetnek.

5. Kellő időben felvett és a gimn. igazgatóságának bejelentett finevelő intézeti növendék ki nem maradhat a beirandók sorából.

6. Ezen szabályzatot a főgimn. igazgatók a szülők tájékozása végett az iskolai értesítőkből minden évben rendszeresen közölik.

Az 1918—1919. tanévi magán-, pót- és javító vizsgálatok folyó évi **augusztus 29. és 30-ik napjain** délelőt 8—12 óráig fognak eszközölni. **A beiratások szeptember 1., 2. és 3. napjain történnek 8—12 óráig és délután 2—4 óráig.** Szeptember 4 én ünnepélyes »Veni Sancte«, a fegyelmi szabályok felolvasása s ezzel az új tanév megnyitása.

Ha a tanév megnyitására más intézkedés tétetik, az igazgatóság lapok útján fogja a változást tudatni.

A középiskola első osztályába szabályszerűen csak oly tanuló léphet, ki, a 9-ik évet betöltötte s 12 évnél nem idősebb mely körülmény *keresztlevél*, illetőleg hiteles születési bizonyítvány alapján igazolandó. *Keresztlevél* stb. a miniszteriumnak 1883. évi 4014. szám alatt kelt rendelete alapján minden *először beiktatandó* tanulótól okvetlenül megkövetelendő. A beiratásnál továbbá köteles minden tanuló *újraolási bizonyítványt* is bemutatni. Tizenkét évesnél idősebb fiú felvételéről a tanártestület határoz. Ismereteinek mértékére megköveteltetik, hogy a népiskola IV-ik osztályának tananyagából kellő jártassággal bírjon. A felvételi vizsgálatnak minden a népiskolából a gimnáziumba lépő tanuló alája vettetik, ha bizonyítványt nem mutat föl.

A felsőbb osztályokba való felvétel a megelőző osztálynak sikeres végzésétől függ és vagy arról tanuskodó nyilvános iskolai *okmányok (bizonyítványok és értesítő)*, vagy ezek hiányában külön *vizsgálat alapján* történik.

Az igazgató a fölvevett tanulónak fölvételi jegyet állít ki, melylyel ez beiratás végett jelentkezik az osztályfőnöknél. A beirt tanuló a további utasításokat osztályfőnökétől kapja s köteles ennek rendeleteit pontosan követni.

A két tantárgyból elégtelen tanjegyet nyert tanuló a vizsgálat ismételtelése és javíthatása végett a felsőbb tanhatóságához folyamodhatik; a kellőleg felszerelt bélyeges folyamodvány okvetlenül az intézet igazgatóságához nyújtandó be, haladéktalanul.

Három vagy több tantárgyból elégtelen előmenetelt tanusított tanuló nem folyamodhatván, az osztály ismétlésére utasíttatik.

Tandíj-szabályzat.

Az államilag segélyezett székelyudvarhelyi róm. kath. fő-gimnáziumra vonatkozólag :

A Főtanhatóság a gimnáziumok aránytalanul megnövekedett dologi és személyi szükségleteinek kielégítése végett a következő határozatot hozta :

1. Az 1918—19. tanévtől kezdődőleg a Státus gimnáziumaiban a katolikus vallású tanuló :

- a) 10 K felvételi (beiratási) díjat,
- b) 6 K ifjusági könyvtárdíjat,
- c) 6 K értesítődíjat,
- d) 5 K óvadékot,
- e) az országos tanári nyugdíj és gyámalap javára 12 koronát.

A nem katolikus és nem magyar anyanyelvű gör. kath. tanulók 20 K felvételi díjat fizetnek.

2. A szoros értelemben vett tandíj a kath. vallású tanulókra 80 korona. A nem kath. vallású tanulókra nézve a tandíj 160 korona.

3. *Az 1. pont alatt felsorolt díjakat tartozik minden tanuló kivétel nélkül a beiratás alkalmával előzetesen befizetni; azok befizetési kötelezettsége alól senki sem mentetik fel.*

A 2. pont alatt említett *tandíj fizetésének kötelezettsége alól részben vagy egészben felmentés adatik azoknak, akik kérik.*

4. Azonban tandíjmentesség csakis jóviseletű, jó tanuló s szegény vagyoni viszonyok között levő ifjunak adatik.

Ehhez képest a kéréshez csatolandó az illetőnek :

a) iskolai bizonyítványa a megelőző tanévről, amely szerint erkölcsi viselete legalább szabályszerű volt és az egyes tantárgyak közül legalább csak kettőből volt elégséges tanjegye, a többiből pedig jeles és jó ;

b) a szülők vagyontalanságáról szóló bizonyítványt az illetékes politikai hatóságtól (láttamozva az illető helység lelkésze által).

Aki igazolja, hogy egy időben három fia jár közép- vagy felsőbb iskolába (gimnázium, reáliskola, akadémia, egyetem, műegyetem) s ha az illető tanuló előmenetele megfelel az előbbi a) pontban foglalt követelményeknek, a tandíj felének fizetésétől felmenthető egyszerű kérelmére, még ha nem is egészen szegény.

5. A tandíjmentesség mindenkor csakis egy évre szól.

6. A tandíjmentességi kérések minden *tanév elején legkésőbb szeptember hó 15-ig a főgimnázium igazgatóságához adandók be.*

Az igazgató csakis oly kéréseket fogadhat el, amelyek kellően felszerelve a 4. pont alatt kívánt feltételeknek megfelelnek.

Az igazgató a beérkezett kéréseket szeptember hónapban a tanári testület elé terjeszti, amely azokat még abban a hónapban tartandó értekezleten tárgyalás alá veszi s mindenik teljesíthetősége felől lelkiismeretes véleményt mond s azt jegyzőkönyvre veszi. Az igazgató tartozik az összes iratokat október 1-ig a főtanhatóságához fölterjeszteni, hogy azok ügyében az igazgatótanács október havi rendes ülésében végleg határozhasson.

Fel nem szerelt, avagy későbbben beadott kérések figyelembe nem vétetnek.

7. Az 1. félév végén tandíjmentességüket elvesztik mindazok, akik elégtelen osztályzatot kaptak úgy, mint azok is, kiknek a rendes tantárgyak felénél több van elégséges osztályzatuk, vagy az erkölcsi viselkedésről a szabályszerűnél rosszabb jegyet kaptak.

8. A tandíj fizethető egyszerre, vagy két részben is, de *március 25-ig mulhatatlanul az egész tandíj befizetendő. Akik a jelzett határidőig a tandíjat be nem fizették, sem annak befizetési kötelezettsége alól felmentést nem nyertek, a tanulók sorából törlendők.*

A tandíjnak kellő időben való *be nem fizetése miatt kiutasított tanulókat a kiutasítás után 8 napon belül az igazgató, azonban pedig az igazgatótanács veheti vissza kellően megokolt folya-
modás alapján a tandíjnak utólagos befizetése esetén.*

9. A tandíj pontos beszedéseért az igazgató felelős, aki azt köteles az illető alapokba való beszállítás végett felerészben mindig december hó 31-ig, felerészben pedig június hó 30-ig, a főtanhatóságához számadás kötelezettsége mellett beküldeni.

A tandíj kezeléseért az igazgatót (vagy tandíj kezelésével megbízott tanárt) a szoros értelemben vett tandíjból 3% jutalomdíj illeti meg.

10. Ezen szabályzat az iskolai értesítőben közzéteendő.

A 2557—1918. sz. igazg. t. határozat alapján: A rendszerezett állásban levő statussi alkalmazottak, valamint az egyházme-

gyei katolikus tanítók és kántorok gyermekei, ha rendes tanulók és legalább elégséges előmenetelűek, a szülők vagyontalanságának igazolása után egész tandíjmentességben részesülnek.

Az egyházmegyei katolikus iskolák elhalt tanítóinak, valamint az elhunyt egyházmegyei kántorok és státusi alkalmazottak gyermekei is tandíjmentesek.

Felvételi (különbözeti), továbbá a magán- és érettségi vizsgálati díjak:

A *felvételi* (különbözeti) vizsgálat díja egy tárgy után 20 K, minden további tárgy után 10 K.

A *magánvizsgálat díja* egy osztály után 160 K, összevont osztályvizsgálat esetén 240 K. A rendszeresített állásban levő státusi alkalmazottak, valamint az egyházmegyei katolikus tanítók és kántorok százalékon felül egész tandíjmentességre jogosult gyermekei a magánvizsgálati díjaknak csak felét fizetik.

Az *érettségi vizsgálat díja* a nyilvános tanulókra nézve 40 K, a magántanulókra nézve 80 K.

A *javító és kiegészítő érettségi vizsgálat díja* a rendes tanulóknál 20 K, a magántanulóknál 40 K.

A *nyilvános tanulók javítóvizsgálata*, ha azt saját intézetükben teszik le, díjtalan, más középiskolában tárgyankint 10 K.

Figyelmeztetés.

1. *Görög nyelv pótlását célzó intézkedések.* Az 1900. évi XXX. törvénycikk az 1883-ik XXX. törvénycikket olyképp módosította, hogy az V. osztályba lépő tanuló választhatja a görögöt vagy az ezt helyettesítő irodalmi tanulmányt és rajzot.

Azon tanulók, kik a görög nyelvet helyettesítő tantárgyakból nyertek helyes oktatást, valamennyi püspöki szemináriumba, vagy más hittudományi iskolába minden pótló vizsgálat nélkül beléphetnek és az egyetemnek bármely szakába beiratkozhatnak és csak abban az esetben kell pótló-vizsgát tenniük a görög nyelv és irodalomból, ha az *egyetemnek* nyelvészeti, bölcsészeti, történelmi vagy hittudományi osztályaiba kívánnak fölvétetni.

A választásnál kiemelő ok lehet az is, hogy a tanuló mennyire erős a nyelvekben, van-e érzéke és hajlama nyelvtanu-

láshoz; ha gyenge a nyelvekben, különösen a latinban s nincs hajlama a nyelv tanulásához, akkor célszerű a görögnyelv helyett az azt helyettesítő tárgyakat választani. Megjegyzendő még, hogy később is lehet az irányt változtatni — görög helyett irodalmi tanulmányt venni vagy megfordítva — irodalmi tanulmány helyett görögöt tanulni, de átlépés, illetve felcserélés esetén az ugyan választott tárgyból az illető felvételi vizsgát tartozik tenni. Az átlépésre a tanári kar adhatja meg az engedélyt.

2. Azon tanulók, kik *finevelő intézeti alapítványért* akarnak pályázni, *folyamodványaikat keresztlevéllel, iskolai-, orvosi-, szegénységi és ujjraoltási bizonyítvánnyal felszerelve*, haladéktalanul a főgimnázium igazgatóságánál benyújthatják, de az illetékes lelkészi hivatal útján is folyamodhatnak.

6. **A kirándulási alapba (a III. osztálytól kezdve 80 fill.) és az önképzőkör alapjába (VII—VIII. osztály) a díjak (1 korona 40 fillér) év elején fizetendők. Ezen díjakat a beiratást végző tanárok szedik a beiratáskor.**

7. **Óvadék címen a beiratáskor 2 korona és tintára 20 fillér fizetendő.**

8. *Pénzküldemények mindig az igazgatóságnak címzendők, pl. tandíj; névre szóló küldemények nem fogadtnak el.*

9. *A könyvkereskedő és más üzletek tulajdonosai felkérelnek arra, hogy a tanulóknak hitelt ne nyujtsanak, mert az igazgatóság tartozásaikkal szemben senimiféle felelősséget nem vállal.*

TARTALOM.

	Oldal
I. Adatok a főgimn. történetéhez az 1918/19 tanévben	3
II. Kimutatás az alapítványok, alapok és egyesületek va- gyonáról	13
III. Az intézet felszerelése	15
IV. Végzett tanagyag	16
V. Tanári kar	24
VI. Az ifjuság érdemsorozata	28
VII. Jutalmazások és segélyezések	31
VIII. A nyilvános és magántanulókra vonatkozó statisztikai adatok	33
IX. Róm. kath. finevelő-intézet	42
X. Kimutatás a Szent Imréről nevezett székelyudvarhelyi róm. kath. finevelő-intézet alapítványai- és alapjainak vagyonáról	44
XI. Érettségi vizsgálatok	45
XII. A jövő tanév kezdetéről	46

AZ
ERDÉLYI RÓM. KATH. STÁTUS

SZÉKELYUDVARHELYI
FŐGIMNÁZIUMÁNAK

ÉRTESÍTŐJE

AZ 1919/20. TANÉV VÉGÉN

=

KÖZREBÓCSATJA:
AZ IGAZGATÓSÁG

SZÉKELYUDVARHELY
KÖNYVNYOMDA MÉSZEÉNYTÁRSASÁG

1920.

